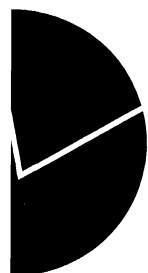

Egil Midtlyng

**Forskning, skrytealbum eller viktig
informasjonskilde**

Notater

STATISTISKE SENTRALBYRÅET

STATISTISKE SENTRALBYRÅET

Sammendrag

Egil Midtlyng

Forskning, skrytealbum eller viktig informasjonskilde.

Denne leserundersøkelsen er utført på oppdrag for redaksjonen i Forskning. Undersøkelsen er delt i to hoveddeler. Den ene delen som ble gjennomført postalt hadde som formål å samle synspunkter på Forskning fra så mange lesere som mulig. Den andre delen, en telefonundersøkelse, ble gjennomført for å få synspunkter på de samme temaene fra et representativt utvalg av lesere. Det ble også holdt et såkalt fokusgruppemøte med et ekspertpanel bestående av sentrale personer fra forskning, offentlig forvaltning og den forskningsorienterte delen av pressen. Formålet her var å få inn synspunkter til hjelp under utformingen av spørsmål.

Totalt sett tyder materialet på at Forskning blir sett på som en viktig informasjonskilde for folk som arbeider med forskningsrelaterte spørsmål, på tross av at lesernes vurderinger ikke alltid er på topp. Men skal en dømme etter de mange utsagn som har kommet fra folk som uttrykker irritasjon over dyrt papir, prangende bilder og «overdreven» farvebruk, samt bemerkninger som har kommet om overflatiskhet og manglende dybde, kunne en tro at Forskning mer blir sett på som et påkostet skrytealbum for Norges forskningsråd. Dette inntrykket blir bare i liten grad bekreftet.

Lav postal svarprosent tyder på at leserne har hatt liten interesse for undersøkelsen, og det ligger da nærliggende å spørre om den labre interessen også gjelder Forskning. Her gir ikke undersøkelsene noe entydig svar. Telefonundersøkelsen tyder ikke på at leserne stiller seg likegyldig til Forskning. Svarmønsteret er her det samme som i den postale undersøkelsen, forskjellen er at svarpersonene i den postale er noe mer kritisk innstilt enn svarpersonene i telefonundersøkelsen. Det store flertallet i den postale undersøkelsen som mener at det er viktig at Forskning kommer ut, er en annen viktig indikasjon på at den lave interessen for undersøkelsen ikke gjenspeiler en lav interesse for Forskning. Det er imidlertid få som leser Forskning grundig. De fleste har en mer variert leseratferd, og leser Forskning først og fremst for å få et innblikk i forskningspolitiske saker og nyheter.

Et annet viktig hovedtrekk med undersøkelsene er den sterke forskerdominansen og den lave kvinneandelen blant leserne. Materialet tyder også på en forholdsvis stor overdekning av antall utsendte eksemplarer i forhold til lesere. Men her må det også presiseres at det for denne typen publikasjoner er viktig med en viss spredning slik at de er godt tilgjengelige for gamle og nye lesere. Dersom det er et mål å øke andelen fra andre lesergrupper enn forskerne, er det vårt inntrykk at det må arbeides mer målrettet mot grupper som f.eks. journalister og politikere.

Forskerne er mer kritiske i sine vurderinger enn lesere fra forskningsadministrasjon, offentlig forvaltning, næringslivet og andre lesergrupper. De som varierer i hvor grundig de leser Forskning er klart mer positive i sine vurderinger enn de som har en grundig eller overflatisk leseratferd. Kvinnelige lesere skiller seg ikke vesentlig fra mannlige lesere ved å være mer kritiske eller mer positive.

Av de mer sentrale målsettingene blir Forsknings rolle som Norges forskningsråds talerør mest positivt bedømt, mens åpenheten for synspunkter fra Forskningsrådets samarbeidsparter er av de områdene som totalt sett blir dårligst vurdert. Dette er et område som etter lesernes mening bør prioriteres høyere, og det kommer også ut som det satsingsområdet som vil ha sterkest effekt på den betydning leserne tillegger Forskning som informasjonskilde. Leserene mener også at stoff om den sentrale forskningspolitikken bør få en mer sentral plass. Når det gjelder den mer redaksjonelle linjen og stoffets tilgjengelighet, er leserne jevnt over positive. Men dybde og grundighet vedrørende innhold og artikler kommer forholdsvis dårlig ut. Forbedringer på dette området og økt fokusering på forskningspolitisk debatt og informasjon vil øke lesernes tilfredshet mest.

Vi kan konkludere med at Forskning i dag både blir vurdert som en viktig informasjonskilde og som en markedsføring av Norges forskningsråd. Etter lesernes vurdering å dømme, er det den informasjonsmessige siden som må styrkes.

Innhold

1. Formål med undersøkelsen	6
2. Viktige problemstillinger	6
3. Leserundersøkelsen som del av en evaluering.....	6
4. Presentasjon av materialet	6
5. Lav postal svarprosent.....	6
6. Forskerdominans og lav kvinneandel blant leserne	7
7. Åpenheten rundt forskningspolitikken en viktig målsetting	9
8. Forskerne mest negative til formidling av forskningspolitisk stoff.....	11
9. Forskning lite åpen for synspunkter.....	11
10. Forskningspolitisk debatt og informasjon bør prioriteres opp.....	11
11. Innblikk i forskningspolitikk den viktigste grunn til å lese Forskning	13
12. Mottakere i offentlig administrasjon leser minst.	14
13. Åpenheten og den kritiske linjen dårligst ivaretatt.....	15
14. Bra språk og lesbarhet, men svikter i dybde og grundighet	17
15. Viktig at Forskning kommer ut på tross av misnøye.....	19
16. Kan Forskning forbedres?	20
17. Forskningspolitisk stoff viktigst for leserne	22
18. Mer åpenhet for andres synspunkter vil øke betydningen av Forskning	22
19. Mange leser to eller flere av nyhetsbrevene	22
20. De fleste ønsker at nyhetsbrevene skal komme ut som nå.....	23
21. Forslag til tiltak	24
<hr/>	
Referanser	25
<hr/>	
Vedlegg 1.....	26
Vedlegg 2.....	28
Vedlegg 3.....	31

Figurregister

1. Fordeling mellom de viktigste lesergruppene. Prosent	7
2. Fordeling av kjønn på lesergruppene. Prosent	8
3. Måloppfylting. Gjennomsnitt.....	11
4. Prioritering av redaksjonens mål. Gjennomsnitt.....	13
5. Antall leste artikler fordelt etter leseatferd	15
6. Lesernes vurdering av hvor godt Forskning oppfyller redaksjonelle prinsipper. Gjennomsnitt.....	17

Tabellregister

1. Svarfordeling på telefonundersøkelsen og på den postale undersøkelsen etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Prosent.....	8
2. Leseatferd fordelt etter kjønn og innsamlingsmetode. Prosent	9
3. Leseatferd fordelt etter lesergruppe og innsamlingsmetode. Prosent.....	9
4. Lesernes vurdering av hvor godt Forskning oppfyller redaksjonens målsetting etter innsamlingsmetode. Prosent.....	10
5. Lesernes vurdering av hvor godt Forskning oppfyller redaksjonens målsettinger etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt	10
6. Lesernes prioritering av redaksjonens målsetting	12
7. Lesernes prioritering av Forsknings målsettinger etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt.....	12
8. Andel lesere som har lest artikler etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Prosent.....	14
9. Gjennomsnittlig antall leste artikler etter lesergruppe, kjønn og leseatferd	14
10. Grad av enighet med utsagn om redaksjonell linje etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Prosent	16
11. Grad av enighet med utsagn om redaksjonell linje etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt.....	16
12. Vurdering av form. Prosent	18
13. Vurdering av form etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt.....	18
14. Vurdering av tilgjengelighet. Prosent.....	18
15. Vurdering av tilgjengelighet etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt	19
16. Generelle vurderinger av Forskning. Prosent.....	20
17. Generelle vurdering av Forskning lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt.....	20
18. Rangering av enkelt-temaer	21
19. Den samlede virkning av temaområdene på de generelle kvalitetsmålene	21
20. Virkningen av enkelttemaer på ivaretagelse av lesernes interesse	22
21. Virkning av enkelttemaer på viktigheten av at Forskning kommer ut.....	22
22. Andel lesere som leser nyhetsbrev etter innsamlingsmetode. Prosent	23
23. Andel lesere etter antall nyhetsbrev. Prosent.....	23
24. Synspunkter på spørsmålet om samordning av Forskning og nyhetsbrevene etter lesergruppe. Prosent	23

1. Formål med undersøkelsen

Formålet med leserundersøkelsen er å få et erfaringsgrunnlag for arbeidet med den videre utforming av Forskning og Forskningsrådets øvrige informasjonsvirksomhet. Redaksjonen av Forskning, som er oppdragsgiver, ville at to metodiske mål skulle være oppfylt. Det ene målet var å få synspunkter bl.a. på Forsknings innhold, redaksjonelle linje, form og tilgjengelighet fra så mange av leserne som mulig. Det andre målet var å få synspunkter og vurderinger fra et mest mulig representativt utvalg av lesere. Den aktuelle målgruppen for undersøkelsen var folk som mottar Forskning og som arbeider med forskning, forskningsadministrasjon, eller forskningsrelaterte spørsmål innen offentlig administrasjon, næringsliv, presse og politikk.

Det er innhentet data gjennom et postalt spørreskjema som ble sendt ut som vedlegg i Forskning nr 2 1995. Videre ble det gjort en telefonundersøkelse blant et mer representativt utvalg av mottakerne. I tillegg ble det under planleggingen av de to undersøkelsene innhentet synspunkter gjennom et fokusgruppemøte. Dette var et møte hvor et panel av lesere valgt ut for å representere forskningen, offentlig forvaltning og andre viktige lesergrupper, fikk anledning til å uttale seg om ulike sider av Forskning. Det metodiske opplegget er nærmere beskrevet i vedlegg 1 og i en dokumentasjonsrapport for undersøkelsen (Statistisk sentralbyrå 1995)

2. Viktige problemstillinger

Rapporten vil først og fremst vise hvordan Forskning blir vurdert redaksjonelt og i forhold til mer overordnede målsettinger. Videre er det viktig å få fram lesernes syn på den visuelle utformingen og den innholdsmessige tilgjengeligheten. Et spørsmål som vil bli berørt, er om det er store avvik mellom de vurderinger forskerne gjør, og vurderingene til andre lesergrupper som f.eks. offentlig forvaltning og næringsliv. Det er også viktig å få klarlagt i hvor stor utstrekning Forskning når ut til andre grupper av lesere enn forskere, eksempelvis journalister, politikere og ansatte i det private næringsliv.

3. Leserundersøkelsen som del av en evaluering

Dersom vi skal vurdere denne undersøkelsen som et evalueringsprosjekt, er det ut fra mer metodiske betraktninger minste et par forutsetninger som må være ivaretatt (Almås 1990). For det første må vi ha valgt ut områder som vi ønsker å måle lesernes reaksjoner på. F.eks. i hvor stor grad kan man si at de mer overordnede målsettingene med Forskning

er oppfylt. Her har redaksjonen formulert endel hovedmålsettinger når det gjelder innhold, redaksjonell linje, form og innholdsmessig tilgjengelighet. Med utgangspunkt i disse målformuleringene og med bakgrunn i fokusgruppemøtet ble spørsmålene utformet.

For det andre, forutsetter en evaluering vanligvis også iverksettelse av tiltak, og at det gjøres målinger både før og etter for å studere effekten. Her er det bare gjort en måling før eventuelle tiltak er bestemt og iverksatt. Denne undersøkelsen vil dermed bare være en begynnelse på et evalueringsprosjekt. Hvorvidt det skal iverksettes tiltak, og om det skal gjøres en ny leserundersøkelse, tar vi ikke stilling til i denne rapporten.

Siden Forskning er Norges forskningsråds offisielle organ, er det også viktig å få understreket at det i endel tilfeller kan være vanskelig å skille mellom lesernes synspunkter på Forskning og deres holdninger til Forskningsrådet.

4. Presentasjon av materialet

Rapporten er lagt opp slik at de områdene som vurderes både i telefonundersøkelsen og i den postale, presenteres samlet. Avvik i resultatene mellom de to kan ha oppstått som følge av flere forhold. For det første er den postale undersøkelsen mer utsatt for selvseleksjon, dvs. at de som svarer utgjør en gruppe som er mer motivert eller mer kritisk enn utvalget i telefonundersøkelsen. Vi ser f.eks. at kvinner er noe overrepresentert og lesere fra det private næringsliv underrepresentert i den postale undersøkelsen. Dette kan gi utslag i vurderingene på enkelte av spørsmålene. På den annen side kan intervju situasjonen medføre at telefonundersøkelsen er mer utsatt for sosialt akseptable svar. Postale skjema derimot, gir respondentene bedre anledning til å reflektere og til å gi ærlige svar, særlig på følsomme spørsmål. Der hvor det er avvik i resultatene, tas det opp til diskusjon hva som kan ligge til grunn for forskjellene. Telefonundersøkelsen blir først og fremst brukt som korrektiv til den postale undersøkelsen.

5. Lav postal svarprosent

Forskning trykkes opp i rundt 15 000 eksemplarer. Ved en gjennomgang av adressefilen kom vi fram til at utsendte eksemplarer var på vel 12 500. I alt mottok vi 461 utfylte spørreskjema før datainnsamlingen ble avsluttet. Dette gir en svarinnngang på rundt 4 prosent dersom alle eksemplarene faktisk når hver sin mottaker eller leser. En kan med rette stille spørsmål om en så lav svarprosent er en indikasjon på at det er liten interesse for Forskning ute blant leserne.

Svarprosenten i telefonundersøkelsen må derimot karakteriseres som tilfredsstillende. Her fikk vi intervju med 69 prosent av de som var trukket ut. Den reelle svarprosenten lå nok noe høyere, da det viste seg at halvparten av frafallet var tilfeller der det av en eller annen grunn ikke var mulig å identifisere aktuelle mottakere.

Vi kan imidlertid konkludere med at det ikke er samsvar mellom antall utsendte eksemplarer og lesere. Det er vanskelig å si nøyaktig hvor stor overdekningen er, men noen tall fra de to undersøkelsene gir i hvert fall antydninger om hvor yttergrensene ligger.

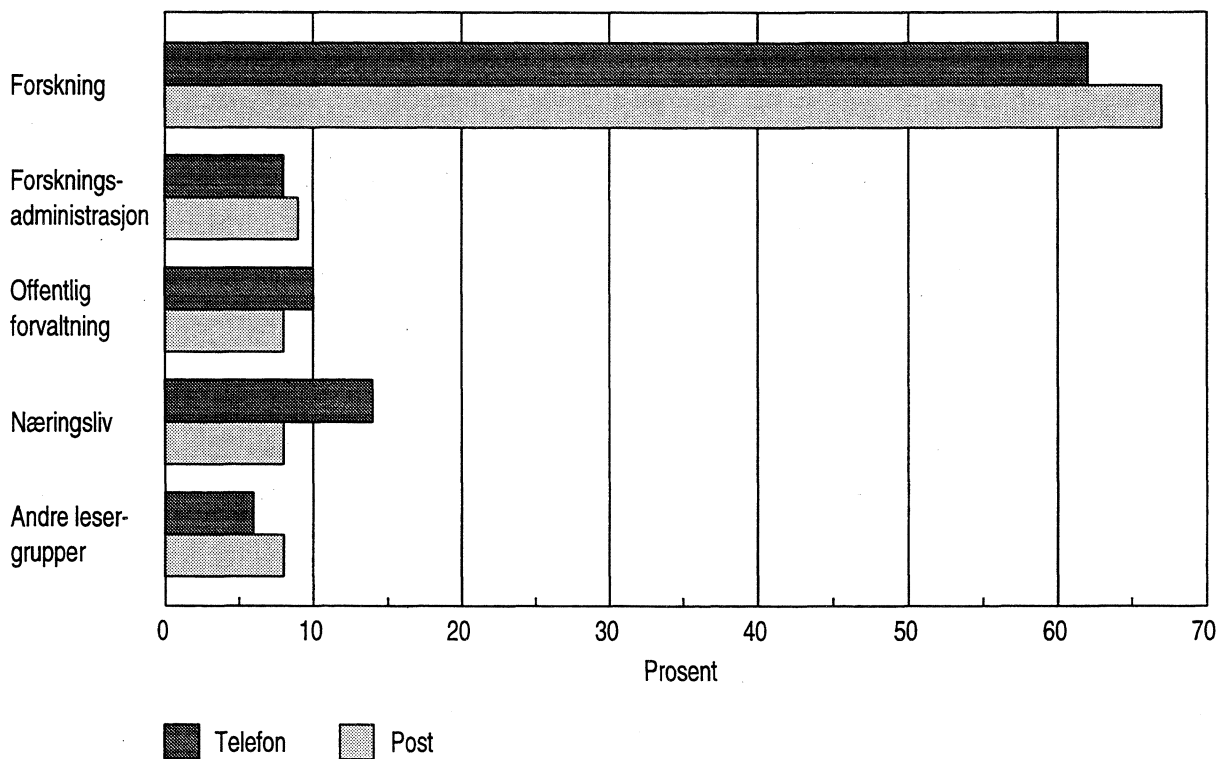
Som det ene ytterpunktet viser telefonundersøkelsen at hvert fjerde eksemplar mangler lesere, bla som følge av at de er adressert til bedrifter eller institusjoner uten å bli videresendt til noen av de ansatte. I telefonundersøkelsen spurte vi om svarpersonen også hadde returnert det postale skjemaet. Her svarte 16 prosent ja. Den reelle postale svarprosenten ligger derfor antageligvis nærmere dette tallet enn 4 prosent. Men dette betyr at den faktiske populasjonen er vesentlig mindre enn antall eksemplarer. Med utgangspunkt i en svar-

prosent på 16, vil de 461 returnerte skjemaene tilsvare en leserpopulasjon på rundt 3000. Med et opplag på omtrent 12 500 blir det andre ytterpunktet at det sendes ut omtrent fire eksemplarer for hver leser. Med andre ord er tre av fire utsendte eksemplarer overflødige. Her er det imidlertid så mange usikkerhetsmomenter at anslaget må tas med en klype salt. Den postale undersøkelsen viser forøvrig at vel 12 prosent av leserne får *Forskning* både personlig og via en bedrift eller institusjon. Nå må det understrekes at *Forskning*, som de fleste andre aviser og gratispublikasjoner, må ha en viss overdekning for å få en ønsket spredning.

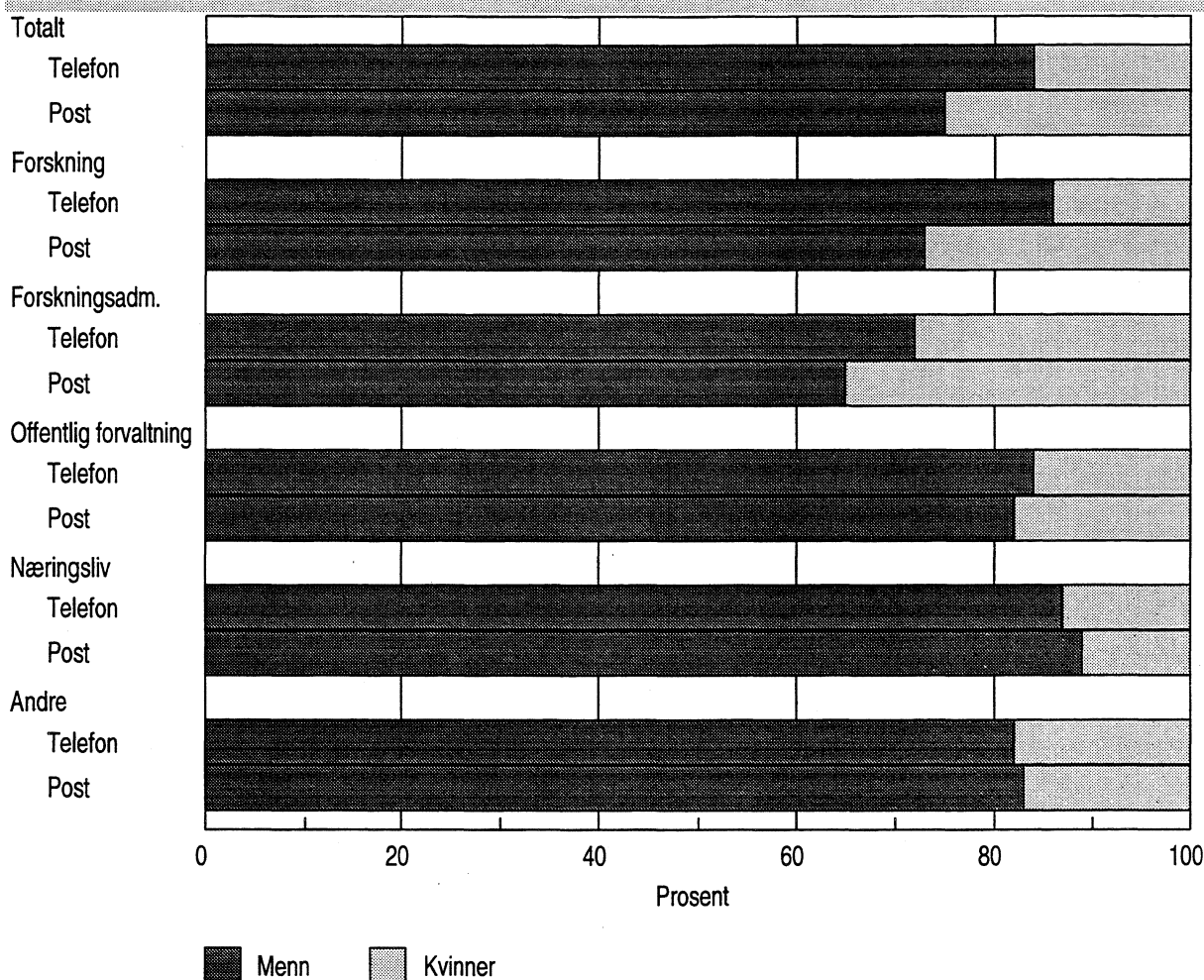
6. Forskerdominans og lav kvinneandel blant leserne

Under planleggingen var det knyttet en viss spenning til hvorvidt andre enn forskerne leser *Forskning*. Det er to dominerende trekk når det gjelder lesermassen. Ikke uventet ser vi, som vist i figur 1, at forskerne utgjør hovedtyngden av leserne, dvs over 60 prosent eller nær to tredeler. Den siste tredelen er noenlunde likt fordelt på lesere som arbeider innen forskningsadministrasjon, offentlig forvaltning, næringsliv og andre lesergrupper.

Figur 1. Fordeling mellom de viktigste lesergruppene. Prosent

Figur 2. Fordeling av kjønn på lesergruppene. Prosent

Politikere og journalister inngår her i andre lesergrupper hvor de utgjør en forholdsvis beskjeden andel. Det andre hovedtrekket er at kvinner er sterkt underrepresentert. Bare 16 prosent av leserne i telefonundersøkelsen er kvinner. Dette var heller ikke uventet, siden kvinneandelen som rekrutteres til forskning gjennom doktorgradsutdannelsen er svært lav. Bare en av fire som tar doktorgradsutdanning er kvinner (Statistisk sentralbyrå 1995). Kvinneandelen er jevnt lav i alle lesergruppene (figur 2). Det fremgår av telefonundersøkelsen at den er høyest blant lesere innen forskningsadministrasjon med 28 prosent, og lavest blant lesere i næringslivet med en kvinneandel på bare 13 prosent.

Det er relativt bra samsvar mellom de to undersøkelsene når vi ser på lesergruppe og kjønn. Bare unntaksvis er det avvik (tabell 1). Telefonundersøkelsen, som er mindre utsatt for selvseleksjon av svarpersoner, viser at kvinnene er noe overrepresentert i den postale undersøkelsen. Det kan bety

at det har vært lettere å engasjere de kvinnelige leserne enn de mannlige.

Tabell 1. Svarfordeling på telefonundersøkelsen og på den postale undersøkelsen etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Prosent

Lesergruppe	Innsamlingsmetode	
	Telefon	Post
Lesergruppe		
Forskning	62	67
Forskningsadministrasjon	8	9
Offentlig forvaltning	10	9
Næringsliv	14	8
Andre	6	7
Kjønn		
Menn	84	75
Kvinner	16	25
Leseratferd		
Leser grundig	14	27
Lesingen varierer	52	54
Leser overflatisk	34	19

Tabell 2. Leseatferd fordelt etter kjønn og innsamlingsmetode. Prosent

Spørsmål: Hvor grundig leser du Forskning?	Alle		Menn		Kvinner	
	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon	Post
Ganske grundig	14	27	14	28	10	25
Det varierer	52	53	52	52	53	55
Ganske overflatisk	34	20	34	20	37	20
Antall personer	356	433	299	328	57	105

Tabell 3. Leseatferd fordelt etter lesergruppe og innsamlingsmetode. Prosent

Spørsmål: Hvor grundig leser du Forskning?	Forskning		Forsknings-administrasjon		Offentlig forvaltning		Næringsliv		Andre lesergrupper	
	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon	Post
Ganske grundig	14	27	17	33	12	18	8	28	25	25
Det varierer	53	52	73	54	54	66	42	50	30	63
Ganske overflatisk	33	21	10	13	34	16	50	22	45	16
Antall personer	223	298	30	39	35	38	48	36	20	32

Vi ser også at forskerne er noe overrepresentert i den postale undersøkelsen sammenlignet med telefonundersøkelsen, mens næringslivsfolkene er noe underrepresentert. Videre ser vi at det er et mindretall som leser Forskning grundig. Flertallet, eller nær 75 prosent, leser bare overflatisk eller mer variert. Som ventet ser vi her at besvarelsen av den postale undersøkelsen er nokså sterkt påvirket av leseatferd. De grundige leserne er overrepresentert med 13 prosent, mens de overflatiske leserne er minst like sterkt underrepresentert.

Denne skjevheten i leseatferd er forholdsvis lik både når det gjelder kjønn og lesergruppe (tabell 2 og 3). Unntaket er lesere fra næringslivet der de grundigste leserne er klart mer overrepresentert i den postale undersøkelsen enn noen av de andre gruppene.

7. Åpenheten rundt forskningspolitikken en viktig målsetting

I fokusgruppemøtet som ble holdt i forbindelse med planleggingen, ble det nokså entydig etterlyst større åpenhet rundt den forskningspolitikken som bl.a. Norges forskningsråd har fått som oppgave å forvalte. Det var også stor enighet om at Forskning bør presentere mer stoff om interessante forskningsprosjekter som blir finansiert av Norges

forskningsråd. Dette var synspunkter som også forekom forholdsvis hyppig i kommentarfeltet i det postale skjemaet.

Både i telefonundersøkelsen og den postale undersøkelsen stilte vi innledningsvis endel spørsmål om dette. I nær tilknytning stilte vi også spørsmål om prioritering. Målområdene vi trakk frem var først og fremst Forsknings rolle som forum for forskningspolitisk debatt og informasjon og rollen som formidler av Norges forskningsråds syn og tenkning i viktige saker. Videre ble Forsknings evne til presentasjon av forskningsstoff og synspunkter fra ulike samarbeidsparter berørt. Tabell 4 viser svarfordelingen totalt på disse spørsmålene både på telefonundersøkelsen og den postale undersøkelsen. Her ser vi gjennomgående at en betydelig overvekt har svart at målsettingene oppfylles bra.

Tabell 4. Lesernes vurdering av hvor godt Forskning oppfylder redaksjonens målsetting etter innsamlingsmetode. Prosent

Spørsmål: Hvordan oppfylles målsettingen i dag?	Målsetting							
	Forskning skal være forum for forskningspolitisk debatt og informasjon		Forskning skal formidle Forskningsrådets syn i viktige saker		Forskning skal presentere enkle forskningsprosjekter som eksempel på strategisk satsing	Forskning skal være åpen for synspunkter fra Forskningsrådets samarbeidsparter		
	Telefon	Post	Telefon	Post	Post	Telefon	Post	
Svært bra	4	5	9	10	12	2	2	
Bra	65	59	57	59	60	42	35	
Dårlig	19	29	20	19	20	38	42	
Svært dårlig	2	6	2	3	4	2	5	
Vet ikke	10	2	12	9	4	16	16	

Tabell 5. Lesernes vurdering av hvor godt Forskning oppfylder redaksjonens målsettinger etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt

	Målsetting							
	Forum for forskningspolitisk debatt og informasjon		Formidling av Forskningsrådets syn i viktige saker		Presentasjon av prosjekter som eksempel på strategisk satsing	Åpenhet for synspunkter fra samarbeidsparter		
	Telefon	Post	Telefon	Post	Post	Telefon	Post	
Alle	2.21	2.38	2.15	2.16	2.16	2.47	2.58	
Lesergruppe								
Forskning	2.25	2.44	2.12	2.20	2.20	2.47	2.56	
Forskningsadministrasjon	2.11	2.28	2.11	2.15	2.13	2.42	2.65	
Offentlig forvaltning	2.17	2.29	2.28	2.11	2.21	2.41	2.62	
Næringsliv	2.24	2.17	2.24	2.09	1.97	2.58	2.61	
Andre	2.00	2.24	2.18	2.00	2.03	2.36	2.52	
Kjønn								
Menn	2.22	2.38	2.13	2.17	2.18	2.47	2.60	
Kvinner	2.18	2.34	2.29	2.11	2.12	2.45	2.51	
Leseatferd								
Leser grundig	2.22	2.46	2.23	2.16	2.19	2.42	2.63	
Lesingen varierer	2.15	2.29	2.07	2.08	2.09	2.49	2.54	
Leser overflatisk	2.32	2.52	2.28	2.43	2.35	2.44	2.62	

For å kunne gi en tallmessig og komprimert sammenfatning av tendensene i svarmaterialet, har vi tolket svarene langs en numerisk skala. Uten at det var eksplisitt for svarpersonene, indikerer formuleringene av svaralternativene en symmetrisk plassering omkring et ikke angitt midtpunkt. Vi har gitt alternativene verdier fra 1 til 4 der svært bra har den laveste verdien og svært dårlig den høyeste. Dersom svarene var helt jevnt fordelt på de ulike kategoriene, eller i det minste normalfordelte, ville gjennomsnittsvurderingen ha vært 2,5. Et lavere gjennomsnitt betyr dermed en positiv vurdering, mens et høyere gjennomsnitt betyr en negativ vurdering. Men en slik bastant tolkning av svarskaalen passer dårlig her. Ikke minst har dette sammenheng med opphopningen av svar i kategori-

en «bra». De fleste gjennomsnittene vil dermed ligge under 2,5. Det er likevel mulig å tolke hvilke målområder som kommer best og dårligst ut. Siden gjennomsnittet påvirkes av de øvrige kategoriene vil avstanden fra 2,5 være et uttrykk for hvor positiv eller negativ vurderingen alt i alt er.

Tabell 5 viser gjennomsnittsvurderingene totalt og for lesergruppe, kjønn og leseatferd. Her må det bemerkes at for ett av målområdene, "Presentasjon av prosjekter som eksempel på strategisk satsing," ble det innhentet data bare i den postale undersøkelsen. Vi ser at svarpersonene har en tendens til å være mer negative i den postale undersøkelsen enn i telefonundersøkelsen. Resultatene fra de to undersøkelsene stemmer ellers godt overens.

8. Forskerne mest negative til formidling av forskningspolitisk stoff

Vi ser videre av tabell 5 at variasjonene mellom gruppene er størst når det skal vurderes hvor godt forskning oppfyller målsettingen om å være forum for forskningspolitisk debatt og informasjon. Forskerne er mest negative i sin bedømmelse, betydelig mer negative enn f.eks næringslivet og andre lesere. Her er forskjellene statistisk signifikante. På målområdene forøvrig er forskjellene mellom lesergruppene ubetydelige.

Som ventet er det en forholdsvis stor variasjon på alle målområdene når det gjelder leseatferd. Mest positive er de som varierer lesingen, mens de som leser overflatisk er mest gjennomgående negative. Forskjellene mellom menn og kvinner er også små, selv om det kan se ut som de kvinnelige leserne er litt mer positive enn de mannlige.

9. Forskning lite åpen for synspunkter

I figur 3 er målområdene rangert etter hvor positivt de blir vurdert, alle svarpersonene tatt i betraktning. Her har vi satt opp søyler for å visualisere

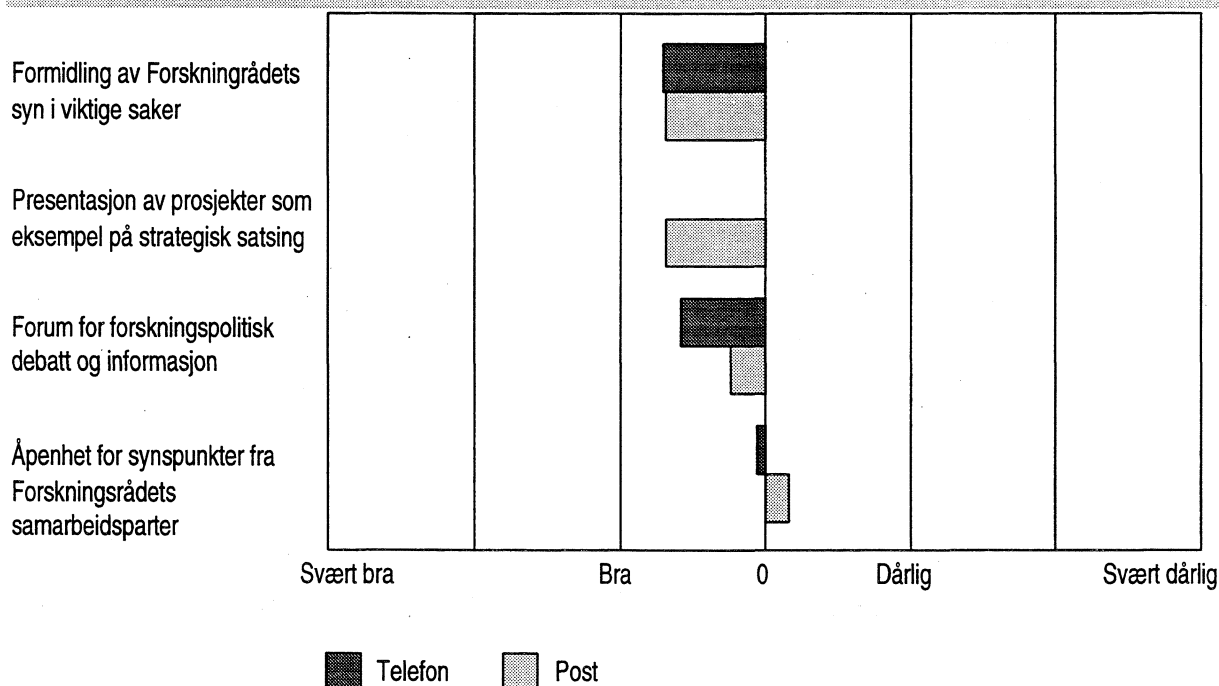
avstanden fra gjennomsnittsvurderingen på det enkelte målområdet til midtpunktet på skalaen. Desto mer søylen strekker seg mot venstre, jo mer positiv er lesernes vurdering. Motsatt, desto mer den strekker seg mot høyre jo mer negativ er vurderingen. Formidling av Norges forskningsråds syn i viktige saker, og presentasjon av prosjekter som eksempel på strategisk satsing, kommer best ut. Åpenhet for synspunkter fra Norges forskningsråds samarbeidsparter er det målområdet som leserne er minst fornøyd med. Her viser den postale undersøkelsen dessuten at den samlede vurderingen går i negativ retning.

10. Forskningspolitisk debatt og informasjon bør prioriteres opp

I nær sammenheng med hvor godt leserne mener at forskning oppfyller målene, stilte vi spørsmål om de bør prioriteres opp eller ned, eller om de fortsatt bør ha samme prioritering. Svarfordelingen er vist i tabell 6.

I tabell 7, som viser gjennomsnittsvurderingene¹, ser vi at det stort sett er små forskjeller mellom

Figur 3. Måloppfylting. Gjennomsnitt

¹ Her har vi gitt svarene verdier fra 1 til 3. Høyere prioritet har verdien 1 og lavere prioritet verdien 3. Gjennomsnittsverdien vil da gi et uttrykk for en totalvurdering for alle svarpersonene sett under ett. Verdien 2 blir å betrakte som «samme prioritet som nå». Blir verdien lavere enn 2, er dette et uttrykk for at antall svarpersoner som ønsker å prioritere opp målområdet er i overvekt i forhold til de som ønsker å prioritere ned. Og motsatt vil en overvekt av de som vil prioritere ned i forhold til de som vil prioritere opp, gi en gjennomsnittsverdi som er høyere enn 2.

Tabell 6. Lesernes prioritering av redaksjonens målsetting

Spørsmål: Mener du at dette bør få høyere, samme eller lavere prioritering?	Målsetting							
	Forskning skal være forum for forskningspolitisk debatt og informasjon		Forskning skal formidle Forskningsrådets syn i viktige saker		Forskning skal presentere enkle forskningsprosjekter som eksempel på strategisk satsing		Forskning skal være åpen for synspunkter fra Forskningsrådets samarbeidsparter	
	Telefon	Post	Telefon	Post	Post	Telefon	Post	
Høyere prioritering	40	50	31	28	45	49	43	
Samme prioritering	43	40	50	52	36	30	27	
Lavere prioritering	4	5	6	14	14	4	14	
Vet ikke	13	5	13	6	5	17	16	

Tabell 7. Lesernes prioritering av Forsknings målsettinger etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt

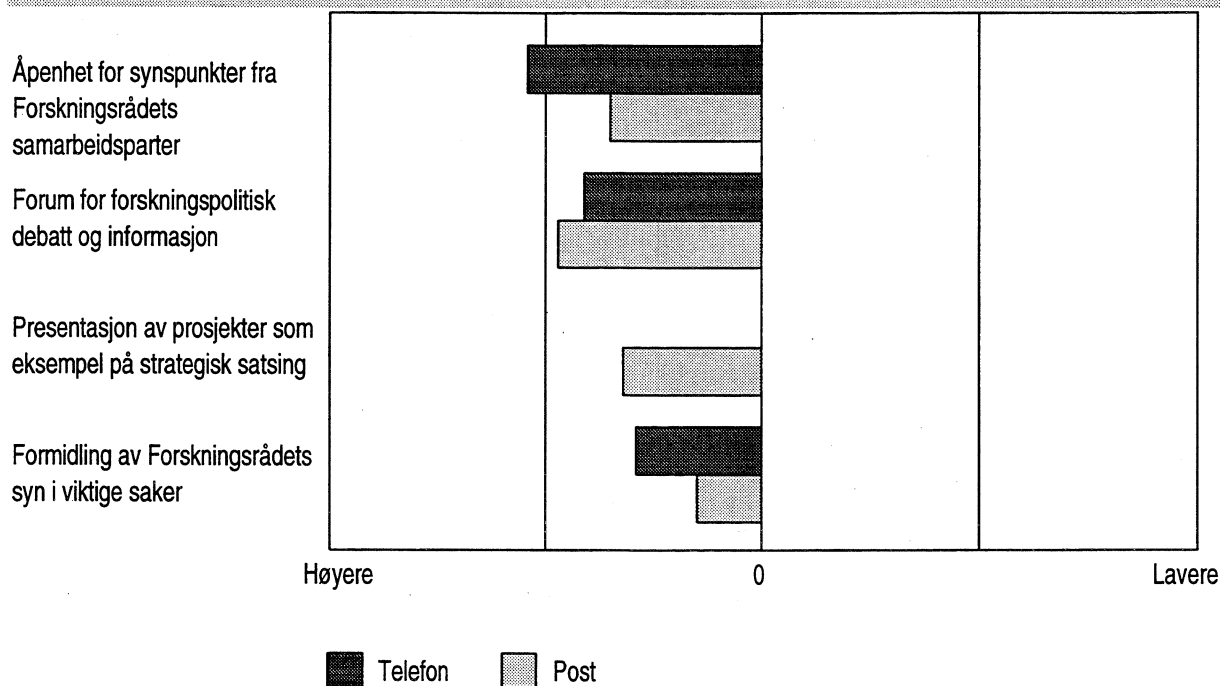
	Målsetting							
	Forum for forskningspolitisk debatt og informasjon		Formidling av Forskningsrådets syn i viktige saker		Presentasjon av prosjekter som eksempel på strategisk satsing		Åpenhet for synspunkter fra samarbeidsparter	
	Telefon	Post	Telefon	Post	Post	Telefon	Post	
Alle	1,59	1,53	1,71	1,85	1,68	1,46	1,65	
Lesergruppe								
Forskning	1,57	1,53	1,73	1,88	1,70	1,46	1,72	
Forskningsadministrasjon	1,52	1,49	1,70	1,73	1,78	1,39	1,40	
Offentlig forvaltning	1,56	1,70	1,55	1,79	1,48	1,42	1,50	
Næringsliv	1,68	1,49	1,63	1,68	1,58	1,40	1,41	
Andre	1,74	1,52	1,88	2,03	1,63	1,80	1,76	
Kjønn								
Menn	1,61	1,54	1,73	1,87	1,71	1,47	1,66	
Kvinner	1,50	1,50	1,56	1,80	1,59	1,43	1,55	
Leseatferd								
Leser grundig	1,44	1,52	1,61	1,75	1,67	1,50	1,50	
Lesingen varierer	1,59	1,54	1,73	1,89	1,65	1,45	1,68	
Leser overflatisk	1,71	1,61	1,73	1,88	1,77	1,51	1,80	

ulike grupperinger. Lesere fra forskningsadministrasjon, offentlig forvaltning og næringsliv prioriterer åpenhet for synspunkter fra samarbeidsparter høyere enn forskerne. Her er differansene mellom forskerne og de andre gruppene statistisk signifikant i den postale undersøkelsen. Videre ser vi at kvinner nokså gjennomgående er mer innstilt enn menn på å prioritere opp målområdene. Forskjellene her er likevel små. Det er bare når det gjelder formidling av Norges forskningsråds syn at de er signifikante, og da bare i telefonundersøkelsen. Dessuten ser vi at de som leser overflatisk er mindre opptatt av å prioritere opp målområdene enn de som leser variert og mer grundig.

Dersom vi ser alle svarpersonene under ett, vil en rangering av målområdene etter hva som har den laveste gjennomsnittsverdien gi et inntrykk av hva

leserne mener er viktigst å prioritere opp, og hva som er mindre viktig å prioritere opp. Figur 4 viser at det er viktigst å prioritere opp forskningspolitisk debatt og informasjon og åpenheten for synspunkter fra Norges forskningsråds samarbeidsparter. Dette er helt i overensstemmelse med lesernes vurdering av hvor godt Forskning oppfylder disse målene, slik det ble vist i figur 3. Målene som er best oppfylt, blir lavest prioritert. Vi kan forøvrig legge merke til at svarpersonene dermed bekrefter ytringene som kom fram under fokusgruppemøtet og i kommentardelen om at Forskning bør bidra til større åpenhet rundt forskningspolitikken og de prosessene som skjer rundt tildeiling av midler ol. Vi ser også at det er bra samsvar mellom telefonundersøkelsen og den postale. Dessuten er det ingen sterke indikasjoner på at noen av målene bør prioriteres ned.

Figur 4. Prioritering av redaksjonens mål. Gjennomsnitt

11. Innblikk i forskningspolitikk den viktigste grunn til å lese *Forskning*

Det har kommet ganske tydelig fram både i leserundersøkelsene og under fokusgruppemøtet at det er svært få som leser mye av det som står i *Forskning*. Likevel er det mange som bruker *Forskning* for å holde seg orientert om de viktigste begivenhetene innen forskningen, og om hendelser som har betydning for prosjekter de selv er involvert i. Godt over halvparten av svarpersonene i den postale undersøkelsen oppgav at den viktigste grunnen til at de leser *Forskning* er å få innblikk i forskningspolitiske saker og nyheter. Dette var forholdsvis likt for alle lesergruppene. Unntaket var leserne fra næringslivet som lå noe lavere her. Ellers lå kunnskap om nye forskningsresultater på en annenplass som viktigste grunn. Spesielt blant næringslivsfolkene er dette viktig. En nesten like viktig lesergrunn var det å få en rask orientering om Norges forskningsråds syn.

I den postale undersøkelsen ble den faktiske lesingen av artikler målt. Dette ble gjort ved at det ble henviset til 6 ulike artikler i *Forskning* nr. 2 1995. Her må vi selvsagt ta med i betraktningen at disse artiklene antageligvis ble lest noe mer enn de ellers ville blitt siden det var spør-

mål om dem. Tabell 8 viser artiklenes tittel og andel som hadde lest dem. Flest hadde lest de to artiklene som går direkte på forskningspolitiske spørsmål, «Forskningsrådet ber om 400 millioner» og «Evaluerings som strategisk verktøy (59 og 56 prosent)». Disse to artiklene kommer høyest opp enten *Forskning* blir lest grundig, variert eller mer overflatisk. De minst leste artiklene var «Instituttstrid til Stortinget» og «Norges forskningsråd, reorganisator eller fotballdommer» (begge 44 prosent). Sistnevnte var et debattinnlegg. Begge de to minst leste artiklene må sies å ha forskningspolitiske vinklinger på samme måte som de to mest leste artiklene. De to artiklene som lå midt mellom når det gjelder leseroppslutning, går mer på forskningsområder, henholdsvis biologi og medisin.

Undersøkelsen gir ikke direkte svar på hvorfor leseroppslutningen varierer på de artiklene som var valgt ut. Skal en dømme etter utsagn bla. fra fokusgruppemøtet om viktigheten av å skrive om bakgrunnen for forskningspolitikken, og rangeringen i figur 4 av hva som bør prioriteres mest, er det ikke overraskende at de to mest leste artiklene berører sentrale forskningspolitiske temaer med stor betydning for forskningens daglige vilkår.

Tabell 8. Andel lesere som har lest artikler etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Prosent

	Tittel på artikkel					
	Evalueringsom strategisk verktøy	Forskningsrådet ber om 400 millioner	Instituttstrid til Stortinget	Gjødsling av havet	Klumpen som styrer alt	Reorganisator eller fotball-dommer
Alle	56	59	44	50	48	44
Lesergruppe						
Forskning	60	60	44	49	51	43
Forskningsadministrasjon	60	61	60	56	41	49
Offentlig forvaltning	38	56	38	43	32	34
Næringsliv	47	64	31	67	52	58
Andre	58	52	32	39	48	41
Kjønn						
Menn	59	59	44	51	42	47
Kvinner	47	60	41	49	65	36
Leseatferd						
Leser grundig	78	83	68	71	68	65
Lesingen varierer	51	56	34	50	46	34
Leser overflatisk	38	36	30	26	26	36

12. Mottakere i offentlig administrasjon leser minst.

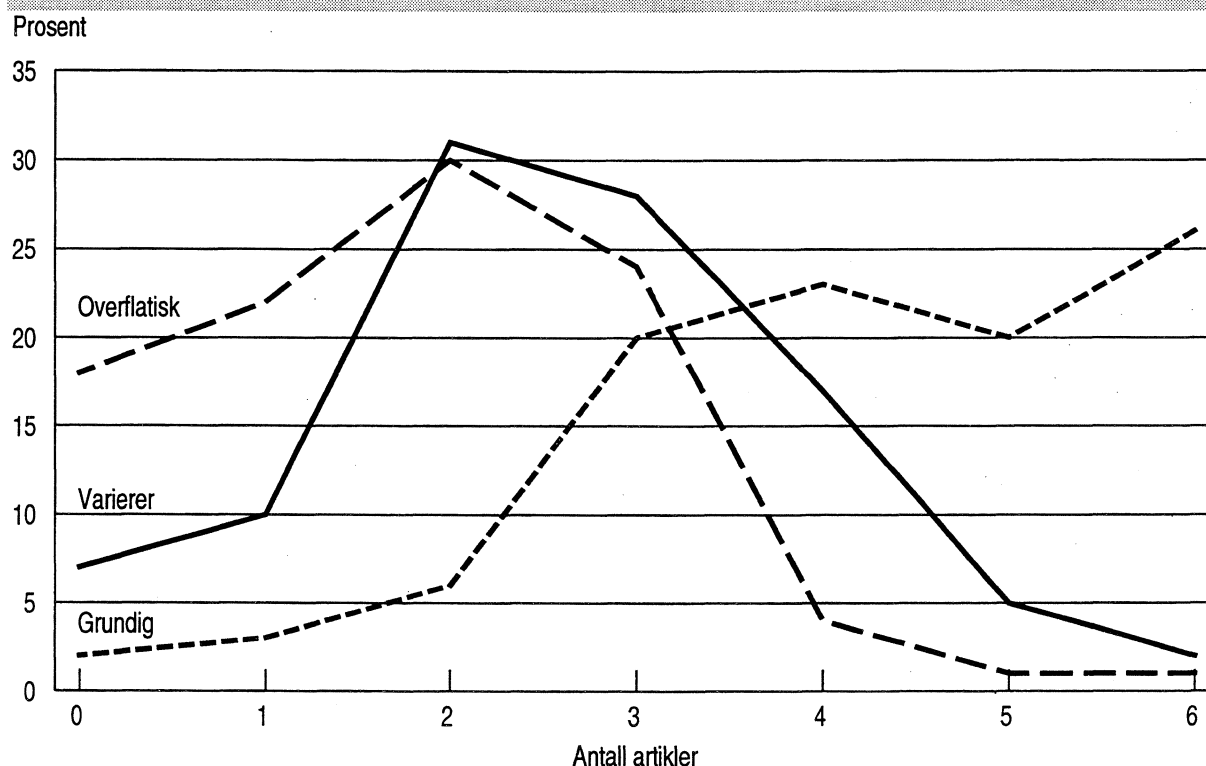
Dersom vi summerer antall artikler den enkelte har lest, kan vi som i tabell 9, vise hvordan lesingen varierer med gruppeinndelingen. Når det gjelder lesergruppe er det lite variasjon i hvor mye folk leser. Vi merker oss at de som arbeider innen forskningsadministrasjon leser mest, mens lesere innen offentlig administrasjon leser klart minst. Kvinner leser omtrent like mye som menn. Ikke uventet er det leseatferden som her gir det mest nyanserte mønsteret. I figur 5 har vi satt opp kurver for hvordan lesere med ulik leseatferd fordeler seg på antall leste artikler.

Mens kurven for alle er forholdsvis normalfordelt med et toppunkt på rundt tre artikler, ser vi at tyngdepunktet forflytter seg fra venstre mot høyre jo grundigere folk leser Forskning. De som leser overflatisk har et toppunkt på rundt to leste artikler, mens de grundige leserne har et tyngdepunkt som ligger på over fire.

Tabell 9. Gjennomsnittlig antall leste artikler etter lesergruppe, kjønn og leseatferd

	Gjennomsnittlig antall leste artikler
Alle	2,9
Lesergruppe	
Forskning	3,0
Forskningsadministrasjon	3,1
Offentlig forvaltning	2,3
Næringsliv	3,0
Andre	2,6
Kjønn	
Menn	2,9
Kvinner	2,9
Leseatferd	
Leser grundig	4,2
Lesingen varierer	2,6
Leser overflatisk	1,8

Figur 5. Antall leste artikler fordelt etter leseatferd

13. Åpenheten og den kritiske linjen dårligst ivaretatt

Under fokusgruppens diskusjon av Forsknings redaksjonelle linje, ble det fremfor alt fremhevet at det er viktig med en objektiv formidling av nyheter vedrørende beslutninger og prosesser som skjer i Norges forskningsråd slik at Forskningsrådets funksjon trer tydelig frem. Flere mente at Forskning har sviktet sin rolle her, og viste bl.a. til at kontroversielle saker ofte kan bli presentert altfor overflatisk. For å få lesernes vurdering av dette, satte vi opp endel redaksjonelle målsettinger.

Spørsmålet var i hvor stor grad Forskning oppfylder målsettingene. Tabell 10 viser svarfordelingen på de ulike målene. Det må bemerkes at når det gjelder spørsmålet om idyllisering av forholdene i Norges forskningsråd, vil spørsmålet slik det er formulert uttrykke det motsatte av hva som bør være idealet.

På fem av målsettingene er det innhentet synspunkter fra begge undersøkelsene. Gjennomsnitte-

ne i tabell 11 viser² at det er relativt liten variasjon i verdiene når vi ser på lesergruppe, kjønn og leseatferd. Det er først og fremst i vurderingen av om Forskning er fritt-talende, åpent og kritisk, og om Forskning idylliserer forholdene i Norges forskningsråd, at de ulike grupperingene skiller seg vesentlig fra hverandre. Det er bare i den postale undersøkelsen at forskjellene er signifikante. Forskerne er langt mer kritiske i sin vurdering enn personer fra f.eks. forskningsadministrasjon, offentlig forvaltning og næringsliv. De som har en varierende leseatferd er mer positive enn de som leser grundig og mer overflatisk. Og kvinner er mer positive enn menn, men forholdet er omvendt i telefonundersøkelsen når det gjelder idyllisering av forholdene i Norges forskningsråd, hvor kvinnene er de mest negative. Selv om differansene på de øvrige målene stort sett ikke er signifikante, er den generelle tendensen at forskerne er mer kritiske enn de andre, og de som har en varierende leseatferd er mer positive enn både de som leser grundig og overflatisk.

² Også her er svarene tilordnet numeriske verdier for en sammenfattende presentasjon. Lavest er kategorien «I stor grad» som settes til 1, og høyest er «ikke i det hele tatt» som settes til 4. På samme måte som vi sammenfattet svarene på de overordnede målsettingene, kan vi også her forenkle materialet ved å bruke gjennomsnittet.

Tabell 10. Grad av enighet med utsagn om redaksjonell linje etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Prosent

Spørsmål: I hvor stor grad mener du at Forskning	Redaksjonell linje							
	er fritt-talende, åpent og kritisk		driver oppsøkende journalistikk		«idylliserer» forholdene i Norges forskningsråd		formidler synspunkter fra ulike aktører i norsk forskning	
	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon	Post
I stor grad	10	9	7	7	19	29	11	9
I noen grad	54	44	34	39	41	38	51	49
I liten grad	26	32	37	37	20	16	28	35
Ikke i det hele tatt	1	9	2	6	1	3	1	2
Vet ikke	9	6	20	10	19	14	9	5

Spørsmål: I hvor stor grad mener du at Forskning	Redaksjonell linje					
	tar opp kontroverser i forskning og forskningspolitikk		formidler nyheter fra norsk forskning		formidler nyheter fra utenlandsk forskning	
	Telefon	Post	Post	Post	Post	
I stor grad	5	7	20	2		
I noen grad	42	41	60	18		
I liten grad	43	41	16	60		
Ikke i det hele tatt	2	6	2	15		
Vet ikke	8	5	2	5		

Tabell 11. Grad av enighet med utsagn om redaksjonell linje etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt

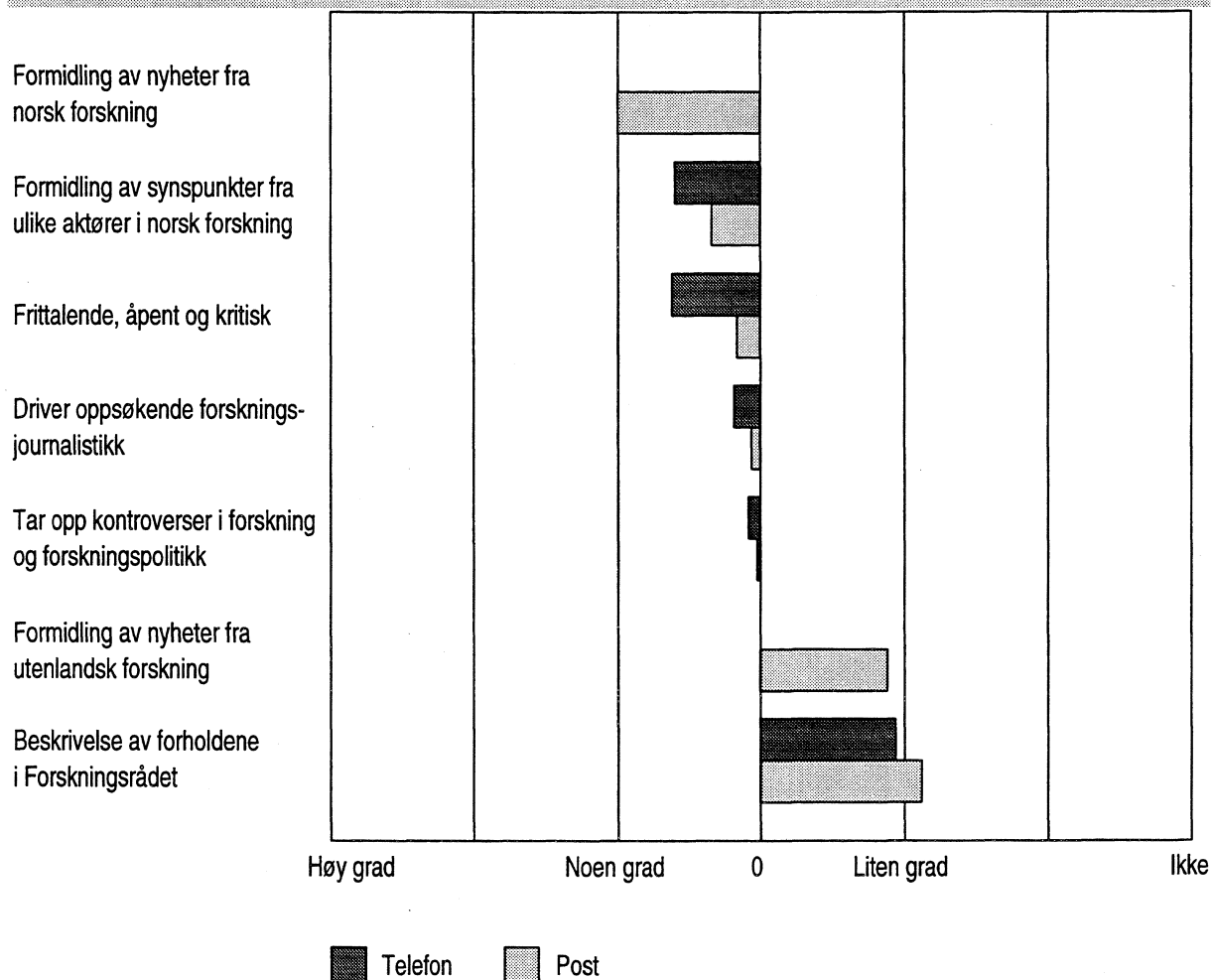
Spørsmål: I hvor stor grad mener du at Forskning ..	Redaksjonell linje							
	er fritt-talende, åpent og kritisk		driver oppsøkende journalistikk		«idylliserer» forholdene i Forskningsrådet		formidler synspunkter fra ulike aktører i norsk forskning	
	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon	Post
Alle	2,19	2,42	2,41	2,47	2,03	1,93	2,20	2,33
Lesergruppe								
Forskning	2,22	2,51	2,40	2,45	1,99	1,87	2,50	2,36
Forskningsadministrasjon	2,21	2,26	2,64	2,60	2,00	2,22	2,38	2,33
Offentlig forvaltning	2,09	2,14	2,25	2,48	2,20	1,94	2,36	2,20
Næringsliv	2,09	2,35	2,42	2,45	2,03	2,13	2,49	2,29
Andre	2,26	2,25	2,38	2,41	2,36	1,96	2,21	2,27
Kjønn								
Menn	2,18	2,45	2,41	2,49	2,07	1,92	2,18	2,36
Kvinner	2,28	2,31	2,41	2,38	1,84	2,03	2,30	2,24
Leseatferd								
Leser grundig	2,19	2,46	2,42	2,46	1,89	1,81	2,14	2,34
Lesingen varierer	2,14	2,34	2,37	2,43	2,14	2,00	2,19	2,33
Leser overflatisk	2,26	2,60	2,45	2,57	1,91	1,92	2,21	2,36

Spørsmål: I hvor stor grad mener du at Forskning ..	Redaksjonell linje					
	tar opp kontroverser i forskning og forskningspolitikk		formidler nyheter fra norsk forskning		formidler nyheter fra utenlandsk forskning	
	Telefon	Post	Post	Post		
Alle	2,46	2,50	2,00	2,94		
Lesergruppe						
Forskning	2,50	2,54	2,02	2,96		
Forskningsadministrasjon	2,38	2,29	2,05	2,98		
Offentlig forvaltning	2,36	2,46	2,00	2,86		
Næringsliv	2,49	2,42	1,94	2,80		
Andre	2,21	2,45	1,79	2,88		
Kjønn						
Menn	2,44	2,51	2,06	2,95		
Kvinner	2,54	2,45	1,82	2,86		
Leseatferd						
Leser grundig	2,38	2,53	2,02	2,97		
Lesingen varierer	2,43	2,42	1,98	2,95		
Leser overflatisk	2,50	2,70	2,03	2,85		

Figur 6. Lesernes vurdering av hvor godt Forskning oppfylder redaksjonelle prinsipper. Gjennomsnitt

I figur 6 har vi rangert de redaksjonelle målsettingene etter hvor godt leserne mener de er oppfylt. Her må det bemerkes at rangeringen av svarene på spørsmålet om idyllisering er snudd slik at i «i stor grad» får den høyeste verdien, mens «ikke i det hele tatt» får den laveste. Den ideelle målsettingen vil da være «Beskrivelse av forholdene» som det motsatte av «Idyllisering av forholdene». Her kommer «Formidling av nyheter fra norsk forskning» og «Formidling av synspunkter fra aktører innen norsk forskning» ut som de best oppfylte målsettingene, mens «Formidling av nyheter fra utenlandsk forskning» og «Beskrivelse av forholdene i Norges forskningsråd» kommer ut som de to dårligste. Heller ikke Forsknings evne til å ta opp kontroverser blir vurdert som særlig godt ivaretatt. Resultatene synes dermed å bekrefte ytringene om manglende åpenhet og kritikk som bl.a. kom fram under fokusgruppemøtet. Vi ser forøvrig at det er godt samsvar mellom telefonundersøkelsen og den postale.

14. Bra språk og lesbarhet, men svikter i dybde og grundighet

De klareste og mest kritiske ytringene om Forskning har berørt mer visuelle sider som bruk av bilder og figurer, papirkvalitet og format. F.eks var det mange som mente at det tykke papiret og det store formatet gjør Forskning vanskelig å lese. Dette kom tydelig frem både under fokusgruppemøtet og i kommentarene som ble gitt i den postale undersøkelsen. Det ble også gitt kritiske kommentarer til den innholdsmessige kvaliteten, og til kostnadene ved å lage en slik publikasjon. For å få holdepunkter for hvordan leserne liker den mer visuelle utformingen av Forskning, spurte vi hva de syntes om formatet, bruk av bilder, og layout. Videre var det om den innholdsmessige tilgjengeligheten som språk, lesbarhet, nyhetspreg, seriøsitet og dybde/grundighet.

Tabell 12. Vurdering av form. Prosent

Spørsmål: Hva syns du om Forskning med hensyn til	Vurderingsområde			
	Format	Bildebruk	Layout	Språk
Svært bra	17	17	19	16
Bra	46	57	58	70
Dårlig	24	15	15	7
Svært dårlig	11	6	5	2
Vet ikke	2	15	2	5

Tabell 13. Vurdering av form etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt.

	Vurderingsområde			
	Format	Bildebruk	Layout	Språk
Alle	2,29	2,11	2,07	1,95
Lesergruppe				
Forskning	2,30	2,13	2,10	1,97
Forskningsadministrasjon	2,20	2,10	1,98	1,87
Offentlig forvaltning	2,26	2,08	1,92	1,92
Næringsliv	2,24	2,12	2,21	1,91
Andre	2,44	2,03	1,97	1,93
Kjønn				
Menn	2,29	2,15	2,11	1,94
Kvinner	2,26	1,96	1,94	1,96
Leseatferd				
Leser grundig	2,33	2,20	2,15	1,95
Lesingen varierer	2,26	2,07	2,01	1,92
Leser overflatisk	2,33	2,19	2,19	2,03

Tabell 14. Vurdering av tilgjengelighet. Prosent

Spørsmål: Hvordan syns du artiklene vanligvis er når det gjelder	Vurderingsområde			
	lesbarhet/ forståelighet	nyhetspreg	seriøsitet	dybde/ grundighet
Svært bra	33	8	18	5
Bra	63	65	63	58
Dårlig	2	20	12	24
Svært dårlig	1	3	3	8
Vet ikke	1	4	4	5

Tabell 15. Vurdering av tilgjengelighet etter lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt

	Vurderingsområde			
	lesbarhet/forståelighet	nyhetspreg	seriøsitet	dybde/grundighet
Alle	1,71	2,18	2,00	2,36
Lesergruppe				
Forskning	1,72	2,20	2,05	2,41
Forskningsadministrasjon	1,64	2,10	2,02	2,15
Offentlig forvaltning	1,69	2,41	1,86	2,42
Næringsliv	1,78	2,15	1,82	2,08
Andre	1,73	2,00	1,97	2,32
Kjønn				
Menn	1,71	2,19	2,06	2,40
Kvinner	1,73	1,20	1,80	2,19
Leseatferd				
Leser grundig	1,62	2,22	2,03	2,40
Lesingen varierer	1,70	2,15	1,94	2,29
Leser overflatisk	1,88	2,25	2,15	2,50

På samme måte som under vurderingen av overordnede målsettinger ble svarene her gitt verdier på en skala der svært bra har verdien 1, og svært dårlig har verdien 4. Når vi i tabell 13 og 15 ser på gjennomsnittene, må vi konstatere at leserne gjennomgående er mer positive her enn både under vurdering av overordnede mål og redaksjonelle målsettinger. Dette var kanskje litt uventet når vi tar i betraktning de negative kommentarene som har kommet når folk har ytret seg mer konkret. Unntaket er Forsknings dybde og grundighet, som kommer forholdsvis dårlig ut, og dermed bekrefter inntrykket av at Forskning blir sett på som overflatisk i sin håndtering av saker.

Heller ikke her er det store variasjoner gruppene imellom, og gruppene følger stort sett det samme mønsteret som tidligere. De to områdene som blir mest positivt vurdert er lesbarhet, forståelighet og språk, mens Forsknings format og artiklenes dybde og grundighet er de to områdene som blir mest negativt vurdert (tabell 13 og 15)

15. Viktig at Forskning kommer ut på tross av misnøye

Dersom kommentarer som «nedlegg Forskning, overfør midlene til forskning» og flere lignende ytringer som kom i den postale undersøkelsen skulle være utbredt, kunne en med god grunn stille spørsmålsteget ved eksistensberettigelsen til Forskning. I den postale forsøkte vi å måle dette

ved å stille noen mer sammenfattende spørsmål. Her la vi først og fremst vekt på å få fram lesernes syn på hvordan deres egne interesser er ivaretatt. Videre spurte vi om hvor fornøyd folk var med kvaliteten på det som skrives. Og sist, men ikke minst om betydningen av at Forskning kommer ut. Det siste blir nærmest et direkte mål på eksistensberettigelsen.

Ser vi på svarfordelingene i tabell 16, er det markerte forskjeller mellom de tre målene. Mest iøyenfallende er at Forskning får en svært oppløftende vurdering når det gjelder eksistensberettigelse. Hele 36 prosent av leserne mener at det er svært viktig at Forskning kommer ut. Noe mindre oppløftende er vurderingen av kvalitet, og ivaretagelse av lesernes interesse kommer aller dårligst ut. Hvorvidt man mener det er viktig at Forskning kommer ut har bare liten sammenheng med hvor godt lesernes interesser er ivaretatt og hvordan de vurderer kvaliteten på det som skrives. F.eks mener 70 prosent av dem som synes at deres interesser ivaretas dårlig, at det er viktig eller svært viktig at Forskning kommer ut. Dette må bety at Forskning blir sett på som en viktig informasjonskilde. Som vi allerede har vært inn på, oppgav over halvparten at de først og fremst leser Forskning for å få innblikk i forskningspolitiske saker og nyheter. Den positive vurderingen av eksistensberettigelse må derfor sees i sammenheng med hvordan Forskning blir brukt.

Tabell 16. Generelle vurderinger av Forskning. Prosent

Hvor godt mener du Forskning ivareta dine interesser som leser?		Spørsmål		Hvor viktig mener du det er at Forskning kommer ut?	
Svarkategori	Andel	Svarkategori	Andel	Svarkategori	Andel
Svært bra	3	Svært fornøyd	8	Svært viktig	36
Bra	54	Nokså fornøyd	63	Nokså viktig	41
Dårlig	28	Nokså misfornøyd	20	Mindre viktig	13
Svært dårlig	9	Svært misfornøyd	6	Ikke viktig	8
Vet ikke	6	Vet ikke	3	Vet ikke	2

Tabell 17. Generelle vurdering av Forskning lesergruppe, kjønn og leseatferd. Gjennomsnitt

	Vurderingsområder		
	Ivaretagelse av lesernes interesse	Kvaliteten generelt på det som skrives	Viktigheten av at Forskning kommer ut
Alle	2,46	2,24	1,93
Lesergruppe			
Forskning	2,52	2,33	2,00
Forskningsadministrasjon	2,26	2,03	1,58
Offentlig forvaltning	2,39	2,11	1,97
Næringsliv	2,39	1,94	1,71
Andre	2,36	2,13	1,97
Kjønn			
Menn	2,47	2,26	1,99
Kvinner	2,40	2,13	1,70
Leseatferd			
Leser grundig	2,48	2,23	1,76
Lesingen varierer	2,37	2,16	1,80
Leser overflatisk	2,73	2,47	2,48

16. Kan Forskning forbedres?

Etter å ha gått gjennom vurderingstemaene nokså detaljert, kan det være nærliggende å reise spørsmålet om forbedringer på enkelte av områdene vi her har vært inne på vil gi mer fornøyde lesere og øke eksistensberettigelsen ytterligere. Tabell 18 viser de nitten enkelt-temaene som var med i den postale undersøkelsen, rangert etter hvor positivt de ble vurdert. For de åtte temaene som også var med i telefonundersøkelsen har vi satt rangeringen i kolonnen til høyre. Vi ser med ett unntak et fullstendig samsvar mellom de to undersøkelsene når det gjelder rangering. Unntaket er at oppnåelsen av målsettingen «Forskning skal være fritt-talende, åpent og kritisk» blir mer positivt vurdert i telefonundersøkelsen. Dette kan muligens forklares ved at vurderingene i den postale undersøkelsen generelt er mer kritisk enn i telefonundersøkelsen.

Dersom vi ønsker å bruke undersøkelsene til å se hvor forbedringsinnsatsen bør settes inn, kan vi sette opp en enkel modell. Resultatene på de tre generelle kvalitetsmålene som er brukt i den postale undersøkelsen, nemlig ivaretagelse av lesernes interesse, vurderingen av kvaliteten på det som skrives, og betydningen av at Forskning kommer ut, kan sees på som avhengige av vurderingene på de nitten enkelttemaene. Ved å bruke en regresjonsanalyse, vil vi se om det er sammenheng mellom vurderingene på de nitten temaene og de tre kvalitetsmålene. Mer konkret kan vi spørre om en forbedring på temaområdene vil føre til at Forskning blir bedre til å ivareta leserinteressene og øker sin eksistensberettigelse. Videre kan vi også stille spørsmål om hvor sterkt de ulike temaområdene virker inn.

Tabell 18. Rangering av enkelt-temaer

	Gjennomsnittsvurdering	Rangering i telefonundersøkelsen
Lesbarhet og forståelighet	1,71	
Språk	1,95	
Artiklenes seriøsitet	2,00	
Formidling av nyheter fra norsk forskning	2,00	
Layout (oppsett og arrangement)	2,07	
Bildebruk	2,11	
Presentasjon av forskningsprosjekter som eksempel på strategisk satsing	2,16	
Formidling av Forskningsrådets syn og tenkning i viktige forskningspolitiske saker	2,16	1
Artiklenes nyhetspreg	2,18	
Format	2,29	
Formidling av synspunkter fra Forskningsrådets samarbeidsparter	2,33	3
Dybde og grundighet	2,36	
Forum for forskningspolitisk debatt og informasjon	2,38	4
Forskning skal være fritt-talende, åpent og kritisk	2,42	2
Forskning skal drive oppsøkende forskningsjournalistikk	2,47	5
Forskning skal ta opp kontroverser i forskning og forskningspolitikk	2,50	6
Forskning skal være åpen for synspunkter fra Forskningsrådets samarbeidsparter	2,58	7
Formidling av nyheter fra utenlandsk forskning	2,94	
Beskrivelse av forholdene i Forskningsrådet	3,06	8

Det er en sterk sammenheng mellom vurderingen på de nitten temaområdene og de tre kvalitetsmålene. (tabell 19). Forbedringsfaktoren uttrykker hvor stor gjennomsnittlig forbedringen i poeng det må være for de nitten områdene samlet for at vurderingen på den avhengige variabelen skal forbedres med ett poeng. Forbedringspotensialet er hvor mye en samlet gjennomsnittlig forbedring med ett poeng vil bety i forbedring på den avhengige variabelen.

Modellen er en sterk forenkling av virkeligheten. Det må tas forbehold om at det kan være forhold som ikke er inkludert i modellen som også har innvirkning på hvor godt Forskning blir vurdert.

Tabell 19. Den samlede virkning av temaområdene på de generelle kvalitetsmålene

	Forbedringsfaktor	Forbedringspotensiale	p-verdi
Ivaretagelse av lesernes interesse	20	0,05	< 0,0001
Vurdering av kvaliteten på det som skrives	20	0,05	< 0,0001
Viktigheten av at Forskning kommer ut	25	0,04	< 0,0001

Vi våger oss likevel til å gjøre noen generaliseringer fra denne regresjonsmodellen til det videre arbeidet med Forskning. Vi kan si at dersom lesernes gjennomsnittlige vurdering går 20 poeng mer i positiv retning, vil det føre til en forbedring med ett poeng både når det gjelder ivaretagelse av lesernes interesse og den generelle kvaliteten. Skalaen i de avhengige variablene går fra 1 til 4, og en forbedring med ett poeng vil her være betydelig. Det er vanskelig å si om det er realistisk å oppnå en slik forbedring. Men selv en forbedring med bare halvparten vil være positivt. Dersom vi fordeler det på de nitten temaområdene, tilsvarer det en jevn forbedring på i overkant av et halvt poeng for hvert område. Nå må vi ta i betraktning at alle områdene ikke er like lett å forbedre, og det er selvsagt heller ikke alle som har noen vesentlig innvirkning.

Forskningens eksistensberettigelse målt ved viktigheten av at Forskning kommer ut, er noe mindre påvirkbar. Det må likevel betraktes som realistisk å oppnå noe. En samlet forbedring på 12-13 poeng, som er halvparten av forbedringsfaktoren i tabell 19, vil øke eksistensberettigelsen med et halvt poeng. Dette må vurderes som betydelig siden leserne allerede mener det er viktig at Forskning kommer ut. Her var gjennomsnittsverdien 1,93. (tabell 17).

17. Forskningspolitisk stoff viktigst for leserne

For å rangere hvilke av de nitten enkeltområdene som har størst effekt, har vi sett på hvilken virkning de har på de to avhengige variablene som mest direkte måler Forsknings eksistensberettigelse, nemlig ivaretagelse av lesernes interesse, og viktigheten av at Forskning kommer ut. I tabell 20 og 21 har vi rangert de temaområdene som har signifikant betydning etter hvor sterk påvirkningskraft de har. I tabell 20 ser vi at forskningspolitisk debatt og informasjon er av størst betydning når det gjelder leserinteressene. En gjennomsnittlig forbedring med 1 poeng her vil bety en forbedring av lesernes interesser med 0,27 poeng. Videre ser vi at dybde og grundighet er en forholdsvis viktig faktor. Svakest virkning av disse har aktualitet (artiklenes nyhetspreg), formidling av Norges forskningsråds syn og tenkning, og presentasjon av forskningsprosjekter. De to sterkeste områdene kommer ganske langt ned på listen når de nitten temaområdene (tabell 18) rangeres etter hvor positivt de blir vurdert av leserne. Dette betyr at det her ligger en reell forbedringsmulighet. De tre områdene som hadde minst betydning rangeres forholdsvis høyt på listen i tabell 18, og forbedringsmuligheten har må følgelig betraktes som noe mindre.

18. Mer åpenhet for andres synspunkter vil øke betydningen av Forskning

Dersom vi rangerer temaene etter hvor sterk innvirkning de har på viktigheten av at Forskning kommer ut, ser vi i tabell 21 at det bare er tre

Tabell 20. Virkningen av enkelttemaer på ivaretagelse av lesernes interesse

	Forbedrings- potensiale	P-verdi
Forskning som forum for forskningspolitisk debatt og informasjon	0,27	< 0,0001
Artiklenes dybde og grundighet	0,12	< 0,005
Artiklenes nyhetspreg	0,09	< 0,05
Formidling av Forskningsrådets syn og tenkning i viktige saker som angår norsk forskning	0,08	< 0,05
Presentasjon av forskningsprosjekter	0,08	< 0,05

Tabell 21. Virkning av enkelttemaer på viktigheten av at Forskning kommer ut

	Forbedrings- potensiale	P-verdi
Artiklenes lesbarhet og forståelighet	0,22	< 0,01
Artiklenes seriøsitet	0,19	< 0,05
Åpenhet for synspunkter fra Forskningsrådets samarbeidsparter	0,16	0,05

temaer som har signifikant betydning. Alle har en forholdsvis sterk betydning, men de to områdene med sterkest virkning er de to som er høyest rangert av alle nitten enkelttemaene (tabell 18). Den reelle forbedringsmuligheten her vil dermed være forholdsvis begrenset. Derimot er åpenhet for synspunkter fra Norges forskningsråds samarbeidsparter rangert som ett av de områdene som kommer dårligst ut i tabell 18. Det reelle forbedringspotensialet på dette området må dermed vurderes som godt. Det er interessant at det er dette området som settes høyest (figur 4) når vi spør leserne om prioritering av hovedmål. Dette betyr antageligvis at det er viktig å få satt mer søkelys på hele forskningssystemet, ikke minst på det som skjer på brukersiden, dvs innen næringsliv, samfunn og politikk.

Formidling av nyheter fra utlandet og oppsøkende forskningsjournalistikk, som begge blir rangert som blant de fem dårligste av de nitten temaområdene, innebærer ikke noe vesentlig forbedringspotensiale.

19. Mange leser to eller flere av nyhetsbrevene

I tillegg til Forskning, gir Norges forskningsråd også ut 6 nyhetsbrev, ett for hvert forskningsområde. Informasjonen som kommer i nyhetsbrevene ble, særlig fra forskerhold, understreket som svært viktig under fokusgruppemøtet. Her er det viktig at det blir gitt korrekt informasjon om forskningsmidler, søknadsfrister, kontaktpersoner osv. Det ble sett på som positivt å foreta en eller annen form for sammenslåing. Å opprettholde ordningen med de seks nyhetsbrevene ble sett på som både kunstig og uheldig når et av hovedmålene med opprettelsen av Norges forskningsråd var å bygge ned skillene mellom forskningsområdene. I tabell 22 sammenligner vi svarfordelingen for telefonundersøkelsen og den postale undersøkelsen. Dersom vi tar telefonundersøkelsen som den mest

representative, ser vi at nyhetsbrevet for naturvitenskap og teknologi blir mest lest, mens nyhetsbrevet for industri og energi har færrest lesere. Vi ser forøvrig at disse to områdene er noe underrepresentert i den postale undersøkelsen, mens svarpersoner fra områdene kultur og samfunn, og medisin og helse er tilsvarende overrepresentert. Her kan vi legge til at det kom ganske mange kommentarer i den postale undersøkelsen om at Forskning bringer for lite stoff fra samfunnsforskning og andre humanistiske fag.

I tabell 23 som viser hvordan leserne i telefonundersøkelsen fordeler seg på antall nyhetsbrev, ser vi at det er en betydelig andel på 38 prosent som leser to eller flere nyhetsbrev. Dette er nær halvparten av de som leser nyhetsbrev. 6 prosent leser

alle nyhetsbrevene. Dette er først og fremst lesere innen forskningsadministrasjon og andre grupper som journalister og politikere.

20. De fleste ønsker at nyhetsbrevene skal komme ut som nå

Det ble også stilt spørsmål om sammenslåing av nyhetsbrevene. Svarfordelingen på dette spørsmålet er satt opp i tabell 24, og vi ser at flertallet av leserne ønsker å beholde nåværende ordning hvor nyhetsbrevene kommer ut hver for seg. Når det gjelder de to alternative løsningene som er skissert, blir en sammenslåing med Forskning klart foretrukket fremfor en sammenslåing til ett nyhetsbrev.

Tabell 22. Andel lesere som leser nyhetsbrev etter innsamlingsmetode. Prosent

	Forskningsområde					
	Bioproduksjon og foredling	Industri og energi	Kultur og samfunn	Medisin og helse	Miljø og utvikling	Naturvitenskap og teknologi
Telefon	26	19	25	21	28	36
Postalt	26	14	30	24	28	30

Tabell 23. Andel lesere etter antall nyhetsbrev. Prosent

Antall nyhetsbrev	Ingen	1	2	3	4	5	6
Andel lesere	19	43	22	7	3	0	6

Tabell 24. Synspunkter på spørsmålet om samordning av Forskning og nyhetsbrevene etter lesergruppe. Prosent

Svarkategorier	Forskning		Forskningsadministrasjon		Offentlig forvaltning		Næringsliv		Andre lesergrupper	
	Telefon	Post	Telefon	Post	Telefon		Telefon	Post	Telefon	Post
De bør komme ut hver for seg som nå	49	51	53	41	51	42	37	42	36	40
De bør slås sammen til ett nyhetsbrev	15	11	13	22	11	18	11	6	5	3
De bør slås sammen med Forskning	25	24	22	20	22	26	37	28	18	34
Vet ikke	11	14	12	17	16	15	15	25	41	23

21. Forslag til tiltak

Til slutt vil vi på bakgrunn av gjennomgangen som er gjort her, sette opp noen punkter med forslag til hva som kan gjøres i det videre arbeidet med Forskning.

- Mottakerregisteret bør gjennomgås med jevne mellomrom. Dette vil gi redaksjonen en viktig oversikt over nedslagsfeltet til enhver tid, samtidig som unødvendige kostnader til trykking og utsendelse unngås.
- Dersom det er en målsetting å øke andelen lesere utenom de som arbeider med forskning, kan det være aktuelt å rette kampanjer mot de gruppene det er viktig å nå. Vi tenker her at Forskning bør markedsføres spesielt overfor pressefolk og politikere. F.eks. kan det være viktig i større grad å nå politikere på lokalt plan (kommune og fylke) og stortingspolitikere utenom sentrale komiteer som utdanningskomiteen og næringskomiteen.
- Forskerne er og vil bli den største lesergruppen. Det er viktig at deres behov for forskningspolitisk stoff og mer programrelatert informasjon ivaretas.
- Forskning bør øke sin vektleggingen av forskningspolitisk debatt og informasjon og synspunkter fra samarbeidsparter.
- Det er viktig at Forskning arbeider for større åpenhet rundt interne og eksterne forhold.
- Forskning bør utvikle en mer kritisk journalistisk linje samtidig som dybden i behandlingen av saker må stå mer sentralt.
- For å få leserne engasjert i større grad, bør Forskning legge vekt på å bringe forskningsrelaterte nyheter fra hele forskningssystemet. Dette gjelder nyheter fra Norges forskningsråd, fra samarbeidsparter, brukere, næringsliv osv. Hvert nummer bør ha minst et par viktige saker av mer allmen interesse. Det er viktig at Forskning gjennom sin behandling av stoffet bidrar til at leserne får nye vinklinger og refleksjoner.
- Det bør vurderes om Forskning kan få et mer hendig (mindre) format og en mer hensiktsmessig papirkvalitet, f.eks en tynnere type papir som er vanlig i aviser.
- En sammenslåing av nyhetsbrevene med Forskning vil øke betydningen av Forskning som avis, samtidig som det vil forenkle informasjonsstrømmen mellom Norges forskningsråd og forskerne. Dette vil dessuten redusere kostnader til trykking og forsendelse.

Referanser

Almås, Reidar (1990) Evaluering på norsk. Universitetsforlaget

Statistisk sentralbyrå (1995) Leserundersøkelse for Forskning, Dokumentasjonsrapport. Statistisk sentralbyrå 1995, Seksjon for intervjuundersøkelser.

Statistisk sentralbyrå (1995) «Tre av fire som tar doktorgraden er menn» Ukens statistikk nr 30/31. Statistisk sentralbyrå 1995.

Statistisk sentralbyrå (1994) Leserundersøkelse blant abonnenter på Norges Banks kvartalskrift Penger og Kreditt. Dokumentasjonsrapport. Statistisk sentralbyrå 1994, Seksjon for intervjuundersøkelser

Vedlegg 1.**1. Opplegget for den postalt undersøkelsen**

For å få realisert redaksjonens første målsetting om å få inn synspunkter fra så mange lesere som mulig, laget vi et spørreskjema som fulgte som vedlegg inne i marsnummeret (Forskning nr.2 1995). Dette for å sikre spredning av spørreskjemaet til hele lesergruppen billigst mulig. Men en slik distribusjon er også forbundet med en rekke problemer som kort oppsummert er følgende: For det første har postale spørreundersøkelser gjennomført på denne måten gjerne lave svarprosenten. Særlig gjelder dette undersøkelser som har som formål å kartlegge synspunkter på aviser eller tidsskrift (Statistisk sentralbyrå 1994). For det andre blir undersøkelsen gjort blant mottakere som får avisen gratis, mange ganske enkelt fordi de mottar midler eller støtte fra Norges forskningsråd. Derfor vil nok manges motivasjonen til å besvare skjemaet være ganske liten. Et tredje problem er at over 40 prosent av eksemplarene sendes til institusjoner og arbeidsplasser uten å være adressert til noen personlig mottaker. Videre har det konsekvenser for oppmerksomheten rundt undersøkelsen at skjemaet følger som vedlegg inne i Forskning. Vanligvis sendes postale spørreskjema til mottakerne i egen konvolutt. Dette er en langt sikrere måte å fange oppmerksomheten til de vi ønsker svar fra. Til slutt må det også nevnes at måten skjemaet ble distribuert på utelukker personlige purringer. Vanligvis er det nødvendig å purre en eller flere ganger for å få en tilfredsstillende svarprosent. En kunne ha sendt påminninger også her, men den måtte ha gått til alle mottakerne, og ville etter alt å dømme ha blitt kostbart i relasjon til utbyttet.

De forhold vi har tatt opp her fører i sin tur til vansker når det skal vurderes om mangelen på respons faktisk betyr liten interesse for undersøkelsen, at leserne ikke er klar over at den gjennomføres eller at utsendte eksemplarer ikke står i forhold til antall mottakere. I tillegg har vi det problemet at det er vanskelig å avgrense populasjonen både i størrelse og omfang. Problemene som er nevnt her, har først og fremst betydning i den utstrekning resultatene fra undersøkelsen skal generaliseres til hele leserpopulasjonen. Målsettingen med den postale undersøkelsen var ikke representativitet, men å få synspunkter fra så mange som mulig av Forsknings mottakere. De som avgir svar utgjøre her en gruppe (svarpopulasjonen) som står for seg selv.

2. Opplegget for telefonundersøkelsen.

Representativiteten, som var redaksjonens andre målsetting, stod derimot sentralt for utformingen av telefonundersøkelsen. Her var det nemlig viktig å få korrigerende data på de mest sentrale spørsmålene som ble stilt i den postale undersøkelsen. Målgruppen var svarpersoner fra hele populasjonen av mottakere. Svarskjevheter i den postale undersøkelsen, bla som følge av at det kanskje er de mest motiverte leserne som svarer, vil da fremtre ved en sammenligning mot telefonundersøkelsen. Men også her måtte vi løse noen problemer som vi vanligvis ikke møter. Når vi trekker utvalg til våre ordinære spørreundersøkelser, benytter vi vanligvis ulike administrative registre over de personene som tilhører populasjonen. Slike registre gir også tilgang til en del demografiske kjennetegn i tillegg til opplysninger om navn og adresse.

For å trekke utvalget til telefonundersøkelsen måtte vi benytte et adresseregister som brukes ved utsendelse av Forskning. Dette registeret består av to hovedkategorier. Den største kategorien er enkeltpersoner som får Forskning adressert til seg på arbeidstedet eller hjem. Den andre kategorien er bedrifter og institusjoner som står oppført med postadresse og antall utsendte eksemplarer til den aktuelle adressen.

Enheten i utvalget er de som mottar Forskning. Her gikk det greit å trekke et representativt utvalg av personlige mottakere som var oppført med navn og adresse. Trekking av lesere fra den andre kategorien, dvs de som får Forskning via bedrift eller institusjon, måtte imidlertid gjøres i to trinn. Først ble bedriften/institusjonen trukket med en trekkansynlighet som var proporsjonal med antall eksemplarer som ble sendt til den aktuelle adressen. Deretter ble det tatt kontakt med den aktuelle institusjonen hvor vi bad en kontaktperson om navnet på så mange mottakere som det var trukket ut ved bedriften/institusjonen. Her var vi avhengig av kontaktpersonenes kjennskap til den interne distribusjonen av Forskning. Vi kan derfor ikke si at dette er et representativt utvalg. I praksis viste det seg at vi stort sett kom i kontakt med relevante svarpersoner. I endel tilfeller var det vanskelig å identifisere aktuelle mottakere, men disse hører i realiteten ikke til leserpopulasjonen. Vi kan dermed betrakte det endelige utvalget til telefonundersøkelsen som det nærmeste vi kunne komme et representativt utvalg uten å måtte gjøre et for-

holdsvis grundig og kostnadskrevenne feltarbeid. Det var ikke mulig å stratifisere utvalget etter kjennemerker som som kjønn, lesergrupper, stilting osv, fordi adressefilen inneholdt lite annen informasjon enn navn og adresse.

3. Måleskala brukt i undersøkelsen.

Undersøkelsen er stort sett basert på å måle folks vurderinger på en rekke sentrale temaer. Vi har forsøkt å benytte en firedelt måleskala gjennom hele undersøkelsen. Svarkategoriene er kvalitets-termer i form av «svært bra», «bra», «dårlig», og «svært dårlig», eller «i stor grad», «i noen grad», «i liten grad» eller «ikke i det hele tatt». Her har vi bevisst unngått å bruke midtkategorien for å slippe at folk nøytraliserer svaret f.eks. ved å kryse av i en kategori som «hverken godt eller dårlig». Ulempen ved en slik inndeling er at vi tvinger dem som faktisk måtte ha en nøytral holdning til å velge et svar. Muligens kan det også føre til at enkelte ikke ser seg i stand til å svare, eller til økt bruk av «vet ikke» kategorien. Erfaringer fra telefonundersøkelsen tyder imidlertid på at svarkategoriene ikke gjorde det spesielt vanskelig for folk å plassere seg på skalaen.

4. Ingen utstrakt bruk av «vet ikke» svar.

Hyppig bruk av «vet-ikke» svar er vanligvis en indikasjon på at svarpersonene ikke har noe forhold til temaene det spørres om. Det kan derfor skape problemer med tolkning av resultatene. Vi ser at «vet ikke» kategorien først og fremst har sammenheng med hvor grundig folk leste Forskning. I begge undersøkelsene hadde de som leser ganske overflatisk gjennomgående en høyere «vet ikke» andel enn de som varierer lesingen eller leser grundig. I telefonundersøkelsen, som hadde flest overflatiske lesere, var «vet ikke» andelen på enkelte spørsmål opp til 10 prosentpoeng høyere enn på tilsvarende spørsmål i den postale undersøkelsen.

En nærmere analyse av «vet ikke» svarene viser at det er relativt få som har brukt kategorien i utstrakt grad. To tredeler har enten ikke brukt kategorien eller de har brukt den bare en gang. Dette gjelder både den postale undersøkelsen og telefonundersøkelsen. Det er en forholdsvis liten andel som bruker kategorien ofte, og det er flest hyppige brukere i telefonundersøkelsen. De hyppige brukerne er dessuten mest konsentrert blant de mer overflatiske leserne. Litt under halvparten av disse hadde brukt kategorien mer enn en gang, mens omtrent en tredel hadde brukt kategorien mer enn en gang når vi tar alle i betraktning.

Vedlegg 2.

Utskrift av telefonintervju

God dag, jeg heter (INTERVJUERENS NAVN) og ringer fra Statistisk Sentralbyrå. Kan jeg få snakke med KONTAKTPERSON? Statistisk sentralbyrå gjennomfører en undersøkelse blant leserne av avisen Forskning, på oppdrag for Norges forskningsråd. Vi har tidligere sendt deg/dere et informasjonsbrev om dette. Formålet med undersøkelsen er å finne ut hva leserne mener om avisen, og å få inn synspunkter på hvordan den kan bli bedre. Vi håper at du har anledning til å svare på noen spørsmål. Det du svarer blir registrert på datamaskin. Svarene blir behandlet konfidensielt, ingen utenfor Statistisk sentralbyrå vil få vite hva de enkelte har svart.

DERSOM JA: Passer det at vi tar intervjuet nå? Eller kan vi avtale et tidspunkt som passer bedre?

START INTERVJUET 1
 FRAFALL/AVGANG 2
 AVTALE OM NY KONTAKT (UTSETTER)..... 3

Oppgi grunnen til frafallet/avgangen:

Først vil jeg spørre deg om du besvarte vårt spørreskjema som fulgte med avisen Forskning nr. 2 1995?

JA . 1
 NEI 2

Hvor grundig leser du avisen Forskning?

Jeg leser vanligvis hvert nummer ganske grundig..... 1
 Det varierer hvor grundig jeg leser Forskning 2
 Jeg leser vanligvis hvert nummer ganske overflatisk..... 3
 Jeg leser vanligvis ikke Forskning 4

spm1 Avisen Forskning skal være et forum for forskningspolitisk debatt og informasjon. Hvordan mener du avisen oppfyller denne målsettingen i dag?

Svært bra 1
 Bra 2
 Dårlig 3
 Svært dårlig ... 4

spm2 Mener du at denne målsettingen bør få høyere prioritet enn nå, samme prioritet som nå, eller lavere prioritet enn nå?

HØYERE PRIORITET...1
 SAMME PRIORITET ...2
 LAVERE PRIORITET....3

spm3 Avisen Forskning skal også formidle Norges forskningsråds syn og tenkning i viktige saker som angår norsk forskning. Hvordan mener du avisen oppfyller denne målsettingen?

- Svært bra 1
- Bra 2
- Dårlig 3
- Svært dårlig.. 4

spm4 Mener du at denne målsettingen bør få høyere prioritet enn nå, samme prioritet som nå, eller lavere prioritet enn nå?

- HØYERE PRIORITET.. 1
- SAMME PRIORITET... 2
- LAVERE PRIORITET... 3

spm5 Avisen Forskning skal dessuten være åpen for synspunkter fra de samarbeidsparter Norges forskningsråd har innen forskning, forvaltning, næringsliv og politikk. Hvordan mener du at avisen oppfyller denne målsettingen?

- Svært bra 1
- Bra 2
- Dårlig 3
- Svært dårlig 4

spm6 Bør synspunkter fra samarbeidspartene få mer plass enn nå, like stor plass som nå eller mindre plass enn nå?

- MER Plass 1
- LIKE STOR Plass SOM NÅ..... 2
- MINDRE Plass 3

spm7 Avisen Forskning ønsker å nå lesere innen forskning, forskningsadministrasjon, offentlig forvaltning, næringsliv, politikk og presse. Hvilken av disse lesergruppene tilhører du?

- FORSKNING 1
- FORSKNINGSADMINISTRASJON 2
- OFFENTLIG FORVALTNING 3
- NÆRINGSLIV 4
- POLITIKK 5
- PRESSE 6
- ANNEN LESERGRUPPE 7

spm8 Forskningsrådet gir også ut 6 nyhetsbrev, ett for hvert forskningsområde. Leser du noen av disse, og hvilke leser du? (HER KAN DET KRYSSSES AV FOR FLERE!)

- Bioproduksjon og foredling 1
- Industri og energi 2
- Kultur og samfunn 3
- Medisin og helse 4
- Miljø og utvikling 5
- Naturvitenskap og teknologi 6
- Leser ikke nyhetsbrev 7

spm9 Mener du at nyhetsbrevene fortsatt bør komme ut hver for seg som nå, bør de slås sammen til ett nyhetsbrev, eller bør de slås sammen med avisen Forskning (HER KAN MAN VELGE KUN ETT AV SVARALTERNATIVENE!)

- DE BØR KOMME UT HVER FOR SEG, SOM NÅ.... 1
 DE BØR SLÅS SAMMEN TIL ETT NYHETSBRUV... 2
 DE BØR SLÅS SAMMEN MED FORSKNING 3

Spm10a. Nå kommer noen utsagn som jeg vil at du skal ta stilling til. I hvilken grad mener du at avisen Forskning er frittalende, åpen og kritisk?

- I stor grad 1
 I noen grad 2
 I liten grad 3
 Ikke i det hele tatt .. 4

Spm10b I hvilken grad mener du at avisen Forskning driver oppsøkende forskningsjournalistikk?

Spm10c I hvilken grad mener du at avisen Forskning idylliserer forholdene i Norges forskningsråd?

Spm10d I hvilken grad mener du at avisen Forskning formidler synspunkter fra ulike aktører i norsk forskning?

Spm10e I hvilken grad mener du at avisen Forskning tar opp kontroverser i forskning og forskningspolitikk?

Spm11 Hva er din høyeste utdanning?

Spm12 Hvilket år er du født?

Spm13 HVIS NØDVENDIG, STILL DETTE SPØRSMÅLET! Er du mann eller kvinne?

- MANN 1
 KVINNE .. 2

Registrering av frafallstilfeller.

- IO/bedriften deltar ikke av prinsipp ..... (1)
 Andre nekter for IO/bedriften ..... (2)
 IO/bedriften har ikke tid/lyst ..... (3)
 IO/bedriften synes undersøkelsen er unødvendig ..... (4)
 IO/bedriften anser seg uaktuell for undersøkelsen ..... (5)
 Andre grunner til at IO/bedriften ikke ønsker å delta, spesifiseres (6)
 IO er bortreist på ferie, arbeid e l ..... (7)
 IO er ikke å treffe av andre årsaker ..... (8)
 Bedriften ikke funnet på oppgitt tlf-nr ..... (9)
 Andre frafallsgrunner, spesifiser ..... (10)
 Bedriften er opphørt/nedlagt ..... (11)
 Andre årsaker til avgang, spesifiser ..... (12)

I.

UNDERSØKELSE BLANT LESERNE AV FORSKNING

Redaksjonen i Forskning gjennomfører i samarbeid med Statistisk sentralbyrå en undersøkelse blant leserne. Undersøkelsen gjøres for å finne ut hva leserne mener om Forskning og for å samle synspunkter på hvordan avisen kan bli bedre. Resultatet av undersøkelsen, som vil bli brukt i det videre arbeidet med å forbedre Forskning, vil også bli presentert og omtalt i avisen, forhåpentligvis før sommerferien.

SVAR OG DATASIKKERHET:

Forskning sendes ut til ca 15000 lesere som enten får avisen tilsendt personlig eller via sin arbeidsplass.

Det er selvfølgelig frivillig å svare på undersøkelsen, men for at resultatet skal bli bra er det viktig at flest mulig av leserne fyller ut og returnerer skjemaet. Besvarelsen skal være helt anonym. Det betyr at det ikke finnes identifikasjonsnummer på skjemaet.

Det spørres heller ikke etter opplysninger, bortsett fra kjønn og alder, som viser hvilken person som har svart. De som arbeider med undersøkelsen i Statistisk sentralbyrå er underlagt taushetsplikt, og spørreskjemaene vil bli makulert etter at dataregistreringen er avsluttet.

RETUR AV SPØRRESKJEMA:

Du svarer på spørsmålene ved å sette kryss i boksene utenfor det aktuelle svaralternativet. Noen steder er det også lagt opp til at du kan skrive inn tekst. Siden spørreskjemaet er et vedlegg inne i avisen, har det ikke vært mulig å legge ved svarkonvolutt som skjemaet kan returneres i. Retur av skjemaet gjøres istedet ved at det tas ut av bladet og brettes sammen en gang slik at retur-opplysningene nederst på denne siden vender ut. Det sammenbrettede skjemaet stiftes så i hjørnene slik at det holdes sammen under postgangen.

Deretter kan du legge det i posten. Porto er betalt. Du kan benytte egen konvolutt for å returnere skjemaet dersom du heller ønsker det. Du bruker samme returadressen som står nederst på denne siden, men du må selv sørge for at porto blir betalt.

Ønsker du flere opplysninger kan du ta kontakt med prosjektleder *Egil Midtlyng* i Statistisk Sentralbyrå på telefon 22 86 49 03. På forhånd takk for hjelpen.

Vennlig hilsen

Egil Midtlyng

Egil Midtlyng

Kan sendes
ufrankert i
Norge.
Statistisk
sentralbyrå
betaler
porto.

Svarsending

Avtale nr 150 231/15

Statistisk sentralbyrå
Seksjon for intervjuundersøkelser
Dep.
0035 Oslo

MÅLSETTING OG INNHOLD

1.

Forskning skal være et forum for forskningspolitisk debatt og informasjon.

Hvordan mener du avisen oppfyller denne målsettingen i dag?

- Svært bra 1
 Bra 2
 Dårlig 3
 Svært dårlig 4
 Vet ikke 9

2.

Mener du at denne målsettingen bør få høyere prioritet enn nå, samme prioritet som nå, eller lavere prioritet enn nå?

- Høyere prioritet 1
 Samme prioritet som nå 2
 Lavere prioritet 3
 Vet ikke 9

3.

Forskning skal også formidle Norges forskningsråds syn og tenkning i viktige saker som angår norsk forskning.

Hvordan mener du at avisen oppfyller denne målsettingen?

- Svært bra 1
 Bra 2
 Dårlig 3
 Svært dårlig 4
 Vet ikke 9

4.

Mener du at denne målsettingen bør få høyere prioritet enn nå, samme prioritet som nå, eller lavere prioritet enn nå?

- Høyere prioritet 1
 Samme prioritet som nå 2
 Lavere prioritet 3
 Vet ikke 9

5.

Forskning skal presentere enkelte forskningsprosjekter som eksempler på strategiske satsninger.

Hvordan mener du at avisen oppfyller denne målsettingen?

- Svært bra 1
 Bra 2
 Dårlig 3
 Svært dårlig 4
 Vet ikke 9

6.

Bør presentasjon av forskningsprosjekter få mer plass enn nå, like stor plass som nå eller mindre plass enn nå?

- Mer plass 1
 Like stor plass som nå 2
 Mindre plass 3
 Vet ikke 9

7.

Forskning skal dessuten være åpent for synspunkter fra de samarbeidsparter Norges forskningsråd har innen forskning, forvaltning, næringsliv og politikk.

Hvordan mener du avisen oppfyller denne målsettingen?

- Svært bra 1
 Bra 2
 Dårlig 3
 Svært dårlig 4
 Vet ikke 9

8.

Bør synspunktene fra samarbeidspartene få mer plass enn nå, like stor plass som nå eller mindre plass enn nå?

- Mer plass 1
 Like stor plass som nå 2
 Mindre plass 3
 Vet ikke 9

9.

Hvor grundig leser du Forskning?

- Jeg leser vanligvis hvert nummer ganske grundig 1
 Det varierer hvor grundig jeg leser Forskning 2
 Jeg leser vanligvis hvert nummer ganske overflatisk 3
 Jeg leser vanligvis ikke Forskning 4

10.

Har du lest de noen av de følgende artiklene i dette nummeret. (Sett ett kryss for hver linje.)

	Har lest	Har ikke lest men har planer om å lese	Har ikke lest og kommer ikke til å lese	Har ikke lest og vet ikke om den vil bli lest
a. Evalueringer som strategisk verktøy Side 2	☐	☐	☐	☐
b. Forskningsrådet ber om 400 millioner kroner Side 4	☐	☐	☐	☐
c. Instituttstrid til Stortinget? Side 7	☐	☐	☐	☐
d. Gjødsling av havet Side 8	☐	☐	☐	☐
e. Klumpen som styrer alt Side 10	☐	☐	☐	☐
f. Debatt: Reorganisorator eller fotballdommer? Side 14	☐	☐	☐	☐

11.

I hvor stor grad mener du at Forskning ... (Her skal du sette ett kryss for hver linje)	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Vet ikke
a. er frittalende, åpent og kritisk?	☐	☐	☐	☐	☐
b. driver oppsøkende forskningsjournalistikk?	☐	☐	☐	☐	☐
c. «idylliserer» forholdene i Norges forskningsråd?	☐	☐	☐	☐	☐
d. formidler synspunkter fra ulike aktører i norsk forskning?	☐	☐	☐	☐	☐
e. tar opp kontroverser i forskning og forskningspolitikk?	☐	☐	☐	☐	☐
f. formidler nyheter fra norsk forskning?	☐	☐	☐	☐	☐
g. formidler nyheter fra utenlandsk forskning?	☐	☐	☐	☐	☐

FORM OG TILGJENGELIGHET**12.**

Hva syns du om Forskning med hensyn til ... (Her skal du sette ett kryss for hver linje.)	Svært bra	Bra	Dårlig	Svært dårlig	Vet ikke
a. Format	☐	☐	☐	☐	☐
b. Bildebruk	☐	☐	☐	☐	☐
c. Layout (oppsett og arrangement)	☐	☐	☐	☐	☐
d. Språk	☐	☐	☐	☐	☐

13.

Hvordan syns du artiklene i Forskning vanligvis er når gjelder (Her skal du sette ett kryss for hver linje.)	Svært bra	Bra	Dårlig	Svært dårlig	Vet ikke
Lesbarhet/forståelighet	☐	☐	☐	☐	☐
Nyhetspreg	☐	☐	☐	☐	☐
Seriøsitet	☐	☐	☐	☐	☐
Dybde/grundighet	☐	☐	☐	☐	☐

LESERGRUPPER**14.**

Forskning ønsker å nå lesere innen forskning, forskningsadministrasjon, offentlig forvaltning, næringsliv, politikk og presse.

Hvilken av disse lesergruppene tilhører du?

(Her skal du sette bare ett kryss.)

- Forskning 1
 Forskningsadministrasjon 2
 Offentlig forvaltning 3
 Næringsliv 4
 Politikk 5
 Presse 6
 Annen lesergruppe, spesifiser .....

15.

Hvor godt mener du at Forskning ivaretar dine interesser som leser?

- Svært bra 1
 Bra 2
 Dårlig 3
 Svært dårlig 4
 Vet ikke 9

GENERELLE VURDERINGER**16.**

Alt i alt, hvor fornøyd er du med kvaliteten på det som skrives i Forskning?

- Svært fornøyd 1
 Nokså fornøyd 2
 Nokså misfornøyd 3
 Svært misfornøyd 4
 Vet ikke 9

17.

Hvor viktig mener du det er at en avis som Forskning kommer ut?

- Svært viktig 1
 Viktig 2
 Mindre viktig 3
 Ikke viktig 4
 Vet ikke 5

Statistisk sentralbyrå

Oslo
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Telefaks: 22 86 49 73

Kongsvinger
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Telefon: 62 88 50 00
Telefaks: 62 88 50 30

ISSN 0806-3745

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway